

**Pojašnjenje zadataka iz oblasti koja je do sada obrađena na časovima iz predmeta
RAČUNOVODSTVO 2022/23**

PRIMJER 1.1.

Andrea je vlasnica preduzeća za proizvodnju kancelarijskog materijala. Kako bi bila u toku sa dešavanjima u preduzeću, na kraju svakog obračunskog perioda analizira izvještaj sa bitnim poslovnim događajima u firmi. Tokom analize prethodnog izvještaja utvrdila je da je iznos njene fiksne imovine 130.000 €, iznos obrtne imovine 85.000 €, a kapital preduzeća je iznosio 20.000 €. U okviru trenutnog obračunskog perioda, nastali su sljedeći poslovni događaji:

Andrea je, u želji da proširi svoj proizvodni kapacitet, kupila kopir mašinu u vrijednosti od 5.000 €. Mašinu je platila sredstvima sa tekućeg računa svog preduzeća.

Banka je u skladu sa potpisanim ugovorom o kreditu, uplatila preduzeću iznos od 20.000 € koji će se otplaćivati narednih 5 godina (izvod 1).

Kupljen je dodatan materijal za proizvodnju sveski i notesa, vrijednosti 800 €. Po tom osnovu, primljena je faktura broj 17 i prijemnica 17/1 od dobavljača „Kastex“. Faktura još uvijek nije plaćena.

Desio se požar u jednom dijelu kapaciteta. Pri tom događaju je uništena mašina vrijednosti 10.000 €. Andrea je donijela odluku da se mašina mora rashodovati.

Sa blagajne je podinuto 1.000 € na osnovu naloga za isplatu.

Andrea, kao osnivač, je odlučila da unese u obliku stvari u preduzeće automobil vrijednosti 8.000 € koji će koristiti kao dostavno vozilo, u svrhu obavljanja svakodnevnih poslovnih aktivnosti.

Utvrđite koliko iznosi Andreina bruto i neto imovina na kraju ovog perioda.

Navedite šta bi se desilo sa strukturom imovine da je Andrea odlučila da umjesto plaćanja kopir mašine gotovinom u transakciji a) izmiri svoju obavezu putem podizanja kratkoročnog kredita.

Ukoliko su postrojenja preduzeća bila osigurana u slučaju štete u potpunosti, a osiguravajuća kuća isplatila iznos od 10.000 € koliko je iznosila šteta, šta bi se desilo sa strukturom bruto imovine u tom slučaju? Uporedite ovu situaciju sa poslovnim događajem u promjeni pod d). Koliko iznosi razlika u neto imovini između ove dvije situacije?

Da ste vi menadžer ovog preduzeća, kako biste uporedili stanje imovine preduzeća uzevši u obzir situacije pod II. i III. sa stanjem koje ste izračunali pod I? Ukoliko je vaš cilj da preduzeće bude što manje zaduženo, koje bi stanje imovine bilo povoljnije za Vas (sa promjenama II. i III. ili bez njih)?

RJEŠENJE

Stanje imovine na početku perioda:

Sredstva =		Kapital +	Obaveze
Fiksna imovina + Obrtna imovina 130.000 + 85.000 = 215.000		20.000	195.000

Stanje imovine na kraju perioda:

Sredstva =		Kapital +	Obaveze
Fiksna imovina 130.000 +	Obrtna imovina 85.000	20.000	195.000
a) + 5.000	-5.000		
b)	+20.000		+20.000
c)	+800		+800
d) - 10.000		-10.000	
e)	-1.000	-1.000	
f) + 8.000		+8.000	
Ukupno			
133.000	99.800	17.000	215.800
232.800		=	232.800

Bruto (ukupna) imovina = 232.000 €

Neto imovina = Ukupna imovina – Obaveze

Neto imovina = 232.000 € – 215.800 €

Neto imovina = 16.200 €

Da je Andrea odlučila da podigne kratkoročni kredit za kupovinu kopir mašine, umjesto transformacije imovine (povećanje fiksne imovine i smanjenje obrtne), došlo bi do povećanja fiksne imovine, ali i povećanja obaveza.

Sredstva =		Kapital +	Obaveze
Fiksna imovina	Obrtna imovina		
a) +5.000			+5.000

U tom slučaju, ukupne obaveze preduzeća na kraju obračunskog perioda bi bile veće za 5.000 € kredita, ali takođe bi i ukupna imovina preduzeća bila uvećana za isti iznos.

U slučaju da je mašina koja je uništena bila osigurana, ne bi došlo do smanjenja kapitala jer bi osiguravajuća kuća nadoknadila štetu. U tom slučaju, poslovna promjena bi izgledala na ovaj način:

Sredstva =		Kapital +	Obaveze
Fiksna imovina	Obrtna imovina		
a) -10.000	+10.000		

Obrtna imovina bi se povećala za iznos koji bi bio uplaćen od osiguravajuće kuće, jer bi preduzeće dobilo uplatu jednaku vrijednosti mašine na tekući račun.

Sredstva =		Kapital +	Obaveze
Fiksna imovina	Obrtna imovina		
130.000 +	85.000	20.000	195.000
a)+5.000			+5.000
b)	+20.000		+20.000
c)	+800		+800
d) -10.000	+10.000		
f)	-1.000	-1.000	
g) +8.000		+8.000	
Ukupno			
133.000	114.800	27.000	220.800
247.800		247.800	

PRIMJER 1.2.

U tabeli je dat bilans stanja preduzeća na dan 1. 1. 20XX. godine. Pri sastavljanju ovog Bilansa stanja / Iskaza o finansijskoj poziciji, računovođa u obuci je napravio nekoliko grešaka pri kategorizaciji bilansnih stavki određenim klasama.

Korigujte Bilans stanja / Iskaz o finansijskoj poziciji na način da razvrstate svaku bilansnu poziciju u kategoriju kojoj pripada;

Izračunajte bruto i neto imovinu preduzeća.

STALNA IMOVINA		KAPITAL	
----------------	--	---------	--

Neraspoređena dobit	25.000	Akcijski kapital	82.000
Oprema	20.000	Rezervisanja za troškove u garantnom roku	4.000
Ispravka vrijednosti opreme	15.000	Dugoročni finansijski plasmani	5.000
Materijal	6.500	Nekretnine	50.000
OBRTNA IMOVINA		OBAVEZE	
Patenti	30.000	Dobavljači	8.000
Roba	12.000	Kupci	7.000
Rezervni djelovi	8.500	Licence	5.000
		Dugoročni kredit	10.000

RJEŠENJE

a)

STALNA IMOVINA	95.000	KAPITAL	107.000
Patenti	30.000	Akcijski kapital	82.000
Licence	5.000	Neraspoređena dobit	25.000
Nekretnine	50.000		
Oprema	20.000		
Ispravka vrijednosti opreme	(15.000)		
Dugoročni finansijski plasmani	5.000		
OBRTNA IMOVINA	34.000	OBAVEZE	22.000
Roba	12.000	Dugoročni kredit	10.000
Materijal	6.500	Rezervisanja	4.000
Rezervni djelovi	8.500	Dobavljači	8.000
Kupci	7.000		

b) Bruto imovina = 95.000 + 34.000 = 129.000 €

Neto imovina = 129.000 - 22.000 = 107.000 €

Zadatak 2: Računovodstvena jednakost

PRIMJER 2.1.

Sredstva +		Rashodi =	Kapital +	Prihodi +	Obaveze
Fiksna imovina	Obrtna imovina				
a)	+75.000		+75.000		
b)+90.000					+90.000
c)	-10.000 +15.000	-10.000		+15.000	
d)		+1.000			+1.000
e)	-500	+500			
f)-13.000	+16.000			+3.000	
g)	-1.000	+1.000			
77.000	94.500	2.500	75.000	8.000	91.000
174.000			174.000		

Promjene koje mijenjaju strukturu imovine su: a), e) i g).

Promjene koje povećavaju/smanjuju aktivu i pasivu za isti iznos su: b), c), d), f).

Situacija koja bi dovela do transformacije aktive jeste plaćanje kamiona putem tekućeg računa, čime bi se obrtna imovina smanjila za taj iznos, a stalna povećala.

Da je zemljište prodato po cijeni od 11.000 €, fiksna imovina bi se smanjila za 13.000 €, tekući račun se povećao za 11.000 €, a rashodi bi se povećali za 2.000 €.

PRIMJER 2.2.

U tabeli je data imovinska struktura tri preduzeća. Preduzeće A se bavi prodajom prehrambene robe na malo. Preduzeće B je akcionarsko društvo koje posluje na internacionalnom tržištu. Preduzeće C se bavi prodajom nekretnina na primorju.

	Obaveze	Rashodi	Fiksna imovina	Poslovni rezultat tekućeg perioda	Obrtna imovina	Kapital
A	92.000	44.000	155.000	52.000	?	84.000
B	?	48.000	99.000	84.000	83.000	32.000
C	46.000	15.000	54.000	10.000	22.000	?

Koristeći proširenu računovodstvenu jednakost, izračunajte iznos bruto i neto imovine za tri preduzeća.

Koja poslovna promjena u preduzeću A bi uzrokovala da se obrtna imovina poveća i smanji za isti iznos (promijenila strukturu obrtne imovine)?

Koja poslovna promjena bi preduzeću B uzrokovala da se kapital i obrtna imovina povećaju za isti iznos?

Koja poslovna promjena bi preduzeću C uzrokovala da se obaveze i fiksna imovina povećaju za isti iznos?

Koje je preduzeće najbolje poslovalo u toku datog perioda?

Ukoliko je svakom preduzeću potrebno da unovči imovinu u što kraćem roku zbog krize likvidnosti, koje preduzeće bi prikupilo najveći iznos novca?

Ukoliko preduzeće B ima 15.000 emitovanih akcija, kolika je nominalna vrijednost akcija ovog preduzeća?

RJEŠENJE

	Obaveze	Rashodi	Fiksna imovina	Poslovni rezultat tekućeg perioda	Obrtna imovina	Kapital	Prihodi
A	92.000	44.000	155.000	52.000	73.000	84.000	96.000
B	66.000	48.000	99.000	84.000	83.000	32.000	132.000
C	46.000	15.000	54.000	10.000	22.000	20.000	25.000

Bruto imovina preduzeća A: $155.000 + 73.000 = 228.000$

Neto imovina preduzeća A: $228.000 - 92.000 = 136.000$

Bruto imovina preduzeća B: $99.000 + 83.000 = 182.000$

Neto imovina preduzeća B: $182.000 - 66.000 = 116.000$

Bruto imovina preduzeća C: $54.000 + 22.000 = 76.000$

Neto imovina preduzeća C: $76.000 - 46.000 = 30.000$

S obzirom na to da se preduzeće A bavi prodajom prehrambene robe, svaka prodaja proizvoda će izazvati smanjenje zaliha robe i povećanje stanja na tekućem računu/blagajni.

Kompanija B je akcionarsko društvo, pa bi promjena koja se tiče povećanja kapitala i obrtne imovine bila uplata upisanih akcija od strane akcionara.

Kupovina dodatne nekretnine za koju faktura još uvijek nije isplaćena bi mogao biti primjer kada bi se preduzeću C povećala fiksna imovina, a istovremeno i obaveze.

Najbolje je poslovalo preduzeće B, jer je ostvarilo najbolji poslovni rezultat tekućeg perioda.

Najveći iznos novca bi sakupilo preduzeće B, jer posjeduje najveći iznos obrtne imovine.

Vrijednost kapitala preduzeća B: 32.000 €

Broj akcija: 15.000 €

Cijena akcije: $32.000/15.000 = 2,13$ €

PRIMJER 2.3.

Dat je Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/ preduzeća „BM & A“ DOO na dan 1. 1. 20XX. godine. U narednom periodu desilo se nekoliko značajnih poslovnih promjena. Koristeći proširenu računovodstvenu jednakost, evidentirajte naredne promjene, uzevši u obzir početno stanje računa kroz Bilans stanja / Iskaz o finansijskoj poziciji. Nakon evidencije nastalih promjena, sastavite novi Bilans stanja / Iskaz o finansijskom položaju, kao i Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha:

STALNA IMOVINA	201.000	KAPITAL	123.000
Koncesije	6.000	Akcijski kapital	90.000
Nekretnine	95.000	Emisiona premija	15.000
Građevinski objekti	56.000	Statutarne rezerve	10.000
Postrojenja i oprema	32.000	Neraspoređeni dobitak	8.000
Dugoročni finansijski plasmani	12.000		
OBRтна IMOVINA	47.000	OBAVEZE	125.000
Materijal	9.000	Dugoročni krediti	55.000
Rezervni djelovi	4.000	Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada	35.000
Roba u magacinu	15.000	Rezervisanja za troškove u garantnom roku	14.000
Dati avansi	3.000	Dobavljači	21.000
Tekući račun	10.000		
Blagajna	6.000		

Preduzeće je odlučilo da kupi dugoročne hartije od vrijednosti u vrijednosti od 3.000 €. Sredstva su isplaćena sa tekućeg računa.

Prodat je dio robe iz magacina, prema fakturi broj 21. Nabavna vrijednost prodane robe je 7.000, a roba je prodana za 10.000 €. Dobavljač još uvijek nije izmirio svoje dugovanje.

Preduzeće je u proizvodnom procesu potrošilo materijala u vrijednosti od 4.000 € (trebovanje).

Prodana je nekretnina knjigovodstvene vrijednosti 35.000 €. Prodajna vrijednost nekretnine je 45.000€.

Preduzeće je vratilo jedan dugoročni kredit vrijednosti 5.000 €. Novac je isplaćen sa tekućeg računa (izvod 2).

Jedan od dobavljača nije uspio da izmiri svoje dugovanje u predviđenom roku. Zaračunali smo mu zateznu kamatu od 35 €.

RJEŠENJE

Sredstva +		Rashodi =	Kapital +	Prihodi +	Obaveze
Fiksna imovina 201.000	Obrtna imovina 47.000		123.000		125.000
a) +3.000	-3.000				
b)	+10.000 -7.000	+7.000		+10.000	
c)	-4.000	+4.000			
d) -35.000	+45.000			+10.000	
e)	-5.000				-5.000
f)	+35			+35	
169.000	83.035	11.000	123.000	20.035	120.000
263.035			263.035		

STALNA IMOVINA	169.000	KAPITAL	123.000
Koncesije	6.000	Akcijski kapital	90.000
Nekretnine	95.000 - 35.000 = 60.000	Emisiona premija	15.000
Građevinski objekti	56.000	Statutarne rezerve	10.000
Postrojenja i oprema	32.000	Neraspoređeni dobitak	8.000
Dugoročni finansijski plasmani	12.000 + 3.000 = 15.000		
OBRтна IMOVINA	83.035	OBAVEZE	120.000
Materijal	9.000 - 4.000 = 5.000	Dobavljači	21.000
Rezervni djelovi	4.000	Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada	35.000
Roba u magacinu	15.000 - 7.000 = 8.000	Rezervisanja za troškove u garantnom roku	14.000
Kupci	10.000 + 35 = 10.035	Dugoročni krediti	55.000 - 5.000 = 50.000
Dati avansi	3.000		

Tekući račun	10.000- 3.000+45.000- 5.000=47.000		
Blagajna	6.000		

Poslovni rashodi		Poslovni prihodi	
Nabavna vrijednost prodane robe	7.000	Prihod od prodaje robe	10.000
Trošak materijala	4.000		
Finansijski rashodi		Finansijski prihodi	
		Prihod od kamata	35
Ostali prihodi		Ostali rashodi	
		Prihod od prodaje nekretnine	10.000
Ukupni rashodi	11.000	Ukupni prihodi	20.035
Dobitak	9.035		

PRIMJER 2.4.

Marta je odlučila da osnuje svoje preduzeće koje će nazvati „MK & A“. Po planu će se preduzeće baviti proizvodnjom namještaja. Napravila je spisak sve imovine koju već posjeduje i koju želi da unese u preduzeće:

Poslovni prostor	32.000 €
Mašina za obradu drveta	12.000 €
Kancelarijski namještaj	4.500 €
Hrastovina	2.500 €
Dostavno vozilo	6.400 €

Za navedenu imovinu je Marta već posjedovala sredstva i bila njihov vlasnik. Ipak, jedan dio neophodne opreme Marta nije mogla sama isfinansirati. Bilo joj je neophodno skladište za materijal. Potpisala je ugovor sa Hipotekarnom bankom za dugoročni kredit od 100.000 € koji će Marta otplaćivati narednih 15 godina. Od tog novca je kupila skladište te vrijednosti. Preostalo je još nabaviti dodatnu mašinu za lijepljenje, za koju je Marta potpisala ugovor o kratkoročnom kreditiranju sa CKB bankom, u vrijednosti od 8.000 € i kupila nedostajuću opremu.

Kako će izgledati Martin početni Bilans stanja / Iskaz o finansijskom položaju?

Da li su izvori finansiranja isto što i novac na našem tekućem računu?

Da li su u našem slučaju Martina aktiva i pasiva u ravnoteži? Kakva je veza između aktive i pasive u našem Bilansu stanja / Iskazu o finansijskoj poziciji?

RJEŠENJE

Početni Bilans stanja / Iskaz o finansijskoj poziciji:

STALNA IMOVINA	162.900	KAPITAL	57.400
Nekretnine (Poslovni prostor, Skladište)	132.000	Sopstveni kapital	57.400
Oprema (Mašina za obradu drveta, Mašina za lijepljenje)	20.000		
Dostavno vozilo	6.400		
Kancelarijski namještaj	4.500		
OBRTNA IMOVINA	2.500	OBAVEZE	108.000
Materijal (Hrastovina)	2.500	Dugoročni krediti	100.000
		Kratkoročni krediti	8.000

Izvori finansiranja i novac na tekućem računu nijesu isto. Naime, kada govorimo o izvorima finansiranja, mislimo na konkretan način na koji finansiramo našu trajnu i obrtnu imovinu. Izvori finansiranja mogu biti sopstveni ili pozajmljeni, pa samim tim mislimo na kapital (lični izvori finansiranja) ili obaveze (pozajmljeni izvori finansiranja).

U našem slučaju aktiva i pasiva jesu u ravnoteži, kao što bi trebalo uvijek da bude slučaj. Uvijek sve ono što posjeduje preduzeće mora biti finansirano na dva načina – ili iz sopstvenih izvora preduzeća (kapitala) ili na način da preduzeće pozajmljuje finansijska sredstva da bi platilo neki oblik imovine. Baš je u toj činjenici glavna veza između aktive i pasive. Na strani aktive prikazujemo sve ono što preduzeće posjeduje (u svom pojavnom obliku), dok na strani pasive pojašnjavamo na koji način se finansira sve ono što preduzeće posjeduje (sopstveni ili pozajmljeni izvori).

PRIMJER 2.5.

Računovođa u preduzeću „BM & A“ DOO je dobio zadatak da na dan 31. 12. tekuće godine zaključi račune glavne knjige, a zatim sastavi finansijske iskaze – Iskaz o finansijskoj poziciji / Bilans stanja i Iskaz o ukupnom rezultatu / Bilans uspjeha. Znajući pravila sastavljanja finansijskih iskaza, svjestan je da postoji veza između Bilansa uspjeha i Bilansa stanja. Iz tog razloga, prvo će zaključiti jednu grupu računa, a nakon toga drugu. Bilans uspjeha će sastaviti za period 1. 1. 20XX. do 31. 12. 20XX. Bilans stanja će oslikavati stanje imovine na dan 31. 12. tekuće godine.

Od navedenih računa glavne knjige, koju grupu zaključujemo prvu? Iz kog razloga? Zaključite sve račune uspjeha i sastavite zaključni list preduzeća.

Sastavite Bilans stanja / Iskaz o finansijskoj poziciji na dan 31. 12. tekuće godine, kao i Bilans uspjeha / Iskaz o ukupnom rezultatu za period od 1. 1. do 31. 12. tekuće godine.

D Oprema		P	Gubitak od D Poslovni prihodi P		Investicije D prodaje imovine P		D u toku		P
56,000	8,000		13,000	17,000		20,000	6,000		
4,000			28,000			14,000			
28,000			26,000						

D Emisiona premija P		P	D Trošak zarada P		P	D Materijal		P	D Kupci		P
3,000	6,000		10,000	5,000	6,000	10,000	3,000				
	10,000		32,000	8,000		32,000					
			12,000	14,000		14,000					

D Akcijski kapital P		P	D Dugoročni krediti P		P	Trošak D proizvodnih usluga P		Prihod od prodaje D gotovih proizvoda P	
	65,000		23,000	7,000			12,000		
	25,000		30,000	6,000			15,000		

Promjena D vrijednosti zaliha P		P	D Tekući račun P		P	D Dobavljači P		Pozitivne D kursne razlike P	
5,000	9,000		10,000	8,000		12,000	850		
	6,000		6,000			8,500	330		
			8,000				320		

RJEŠENJE

ZAKLJUČNI LIST

RB	Naziv računa	Bruto promet		Saldo promet		Bilans stanja		Bilans uspjeha	
		D	P	D	P	A	P	R	P
1	Oprema	88.000	8.000	80.000	0	80.000	0		
2	Prihod od prodaje usluga	0	67.000	0	67.000			0	67.000
3	Gubitak od prodaje imovine	17.000	0	17.000	0			17.000	0
4	Investicije u toku	34.000	6.000	28.000	0	28.000	0		
5	Emisiona premija	3.000	16.000	0	13.000	0	13.000		
6	Trošak zarada	54.000	0	54.000	0			54.000	0
7	Materijal	27.000	6.000	21.000	0	21.000	0		

8	Kupci	56.000	3.000	53.000	0	53.000	0		
9	Akcijski kapital	0	90.000	0	90.000	0	90.000		
10	Dugoročni krediti	0	53.000	0	53.000	0	53.000		
11	Trošak proizvodnih usluga	13.000	0	13.000	0			13.000	0
12	Prihod od prodaje gotovih proizvoda	0	27.000	0	27.000			0	27.000
13	Promjena vrijednosti zaliha	5.000	15.000	0	10.000			0	10.000
14	Tekući račun	24.000	8.000	16.000	0	16.000	0		
15	Dobavljači	0	20.500	0	20.500	0	20.500		
16	Pozitivne kursne razlike	0	1.500	0	1.500			0	1.500
UKUPNO:		321.000	321.000	282.000	282.000	198.000	176.500	84.000	105.500
Dobitak / Gubitak tekuće godine							21.500	21.500	0
						198.000	198.000	105.500	105.500

Iskaz u finansijskoj poziciji /Bilans stanja/					
Aktiva			Pasiva		
A)	Neplaćeni upisani kapital				
B)	Stalna imovina	108.000,00	A)	Sopstveni kapital	124.500,00
	Oprema	80.000,00		Akcijski kapital	90.000,00
	Investicije u toku	28.000,00		Emisiona premija	13.000,00
				Neraspoređeni dobitak	21.500,00
C)	Obrtna imovina	90.000,00	B)	Obaveze	73.500,00
					53.000,00
	Materijal	21.000,00		Dugoročni krediti	
	Kupci	53.000,00		Dobavljači	20.500,00
	Tekući račun	16.000,00			
	UKUPNO:	198.000,00		UKUPNO:	198.000,00

Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/					
Rashodi			Prihodi		
A)	Poslovni rashodi	67.000	A)	Poslovni prihodi	104.000
	Trošak proizvodnih usluga	13.000		Prihod od prodaje usluga	67.000
	Trošak zarada	54.000		Prihod od prodaje gotovih proizvoda	27.000
				Promjena vrijednosti zaliha	10.000
B)	Finansijski rashodi	0	B)	Finansijski prihodi	1.500
				Pozitivne kursne razlike	1.500
C)	Ostali rashodi	17.000	C)	Ostali prihodi	0
	Gubitak od prodaje imovine	17.000			
	UKUPNI RASHODI:	84.000		UKUPNI PRIHODI:	105.500
	DOBITAK	21.500			
		105.500			105.500

PRIMJER 2.6.

Preduzeće CorpCom je zaposlilo pripravnika u računovodstvenom sektoru. Prilikom sastavljanja Bilansa stanja / Iskaza o finansijskoj poziciji, pripravnik je napravio nekoliko grešaka u strukturi Bilansa, kao i u rasporedu bilansnih pozicija. Iz tog razloga, računovodstvena jednakost nije mogla biti postignuta.

Ispravite dati bilans stanja tako što ćete dodijeliti računovodstvenim pozicijama odgovarajuća mjesta, uzevši u obzir klasifikaciju bilansnih pozicija prema **roku vezanosti za aktivu i prema ročnosti za pasivu**.

Od računa uspjeha koji su greškom svrstani u Bilans stanja sastaviti Bilans uspjeha / Iskaz o ukupnom rezultatu.

AKTIVA		PASIVA	
Mjениčne obaveze	10.200	Manjkovi	5.000
Prihod od kamata	1.300	Dobavljači	15.000
Kupci	5.600	Postrojenja	45.000
Kratkoročne hartije od vrijednosti	5.700	Dugoročni finansijski plasmani	13.500
Tekući račun	8.400	Dugoročni krediti	85.000
Prihod od prodaje robe	54.000	Poslovna zgrada	150.000
Rezervisanja za troškove u garantnom roku	30.000	Dobitak od prodaje imovine	8.000
Emisiona premija	15.000	Neraspoređeni dobitak	18.000
Primljeni avansi	14.000	Oprema	30.000
Materijal	12.000	Revalorizacione rezerve	20.000
Nabavna vrijenost prodane robe	18.000	Trošak amortizacije	17.000
Gotovi proizvodi	32.000	Aksijski kapital – obične akcije	95.000

STALNA IMOVINA		KAPITAL	
Poslovna zgrada	150.000	Aksijski kapital – obične akcije	95.000
Postrojenja	45.000	Emisiona premija	15.000
Oprema	30.000	Revalorizacione rezerve	20.000
Dugoročni finansijski plasmani	13.500	Neraspoređeni dobitak	18.000
OBRтна IMOVINA		OBAVEZE	
Materijal	12.000	Dugoročni krediti	85.000
Gotovi proizvodi	32.000	Rezervisanja	30.000
Kupci	5.600	Mjениčne obaveze	10.200
Kratkoročne HOV	5.700	Primljeni avansi	14.000
Tekući račun	8.400	Dobavljači	15.000

PRIHODI	RASHODI	PRILIVI	ODLIVI
1.	121 €		121 €
2.	-		-
3. 1.200 €		1.200 €	
4.	215 €		215 €
5.	-		-
6. 1.700 €		1.700 €	
2.900 €	376 €	2.900 €	376 €
Poslovni prihodi			54.000
Prihod od prodaje robe			54.000
Poslovni rashodi			35.000
NVPR			18.000
Trošak amortizacije			17.000
Rezultat iz poslovanja			19.000
Finansijski prihodi			1.300
Prihod od kamata			1.300
Finansijski rashodi			-
Finansijski rezultat			1.300
Ostali prihodi			8.000
Dobitak od prodaje imovine			8.000
Ostali rashodi			-
Manjkovi			5.000
Neposlovni rezultat			3.000
Periodični rezultat			23.300

PRIMJER 2.7.

Vlasnik proizvodnog preduzeća je 1. aprila primio izvještaj sa poslovnim događajima koji su uticali na prihode i rashode preduzeća u toku mjeseca marta, ali i izazivali novčane prilive i odlive. Izjednačavajući prihode i rashode sa novčanim prilivima i odlivima, zaključio je da su prihodi i novčani prilivi tokom mjeseca marta iznosili 2.900 €, a rashodi i novčani odlivi 336 €. Poslovni događaji su navedeni u sljedećoj tabeli:

Primljena je faktura br. 7 preduzeća „Čarolija“ za usluge keteringa, za događaj organizovan za klijente. Faktura je glasila na ukupan iznos od 121 € i poslata nam je 26. februara. Događaj je održan u februaru. Faktura je plaćena u martu.

Obračunata je martovska zarada za zaposlenog koji je radio honorarno od 15. do 25. marta, u iznosu od 150 €. Isplata zarada se očekuje 3. aprila.

Jedan od klijenata je odlučio unaprijed da plati za proizvode koji će biti isporučeni tokom mjeseca aprila. Po tom osnovu, 15. marta je uplaćeno na račun preduzeća 1.200 €.

Platili smo fakturu za održavanje u martu za prethodni mjesec. Cijena ove usluge je iznosila 215 €.

2. marta smo platili unaprijed usluge prevoda službene dokumentacije, za koju nam je faktura stigla 22. marta. Faktorna vrijednost ove usluge je iznosila 500 €.

Prodali smo 150 gotovih proizvoda preduzeću X i ispostavili im fakturu 31. marta. Faktura je glasila na iznos 1.700 €. Preduzeće X ima rok od 10 dana da plati fakturu. U suprotnom, biće zaračunata zatezna kamata.

Kalkulacija preduzeća o prihodima i rashodima, kao i novčanim prilivima i odlivima za navedene poslovne događaje je data u tabeli:

Da li biste se složili sa stavom vlasnika po pitanju visine prihoda i rashoda, kao i novčanih priliva i odliva za mjesec mart? Korigujte tabelu troškova i prihoda preduzeća u skladu sa tim.

Koje računovodstveno načelo moramo uzeti u obzir kada priznajemo prihode i rashode? U kojim slučajevima nije ispoštovano ovo načelo pri obračunu?

RJEŠENJE

Prihodi i rashodi nijesu isto što i novčani prilivi i odlivi. Iz tog razloga, tabela bi trebalo da izgleda ovako:

	PRIHODI	RASHODI	PRILIVI	ODLIVI
1.				121 €
2.		150 €		
3.			1.200 €	
4.				215 €
5.		500 €		500 €
6.	1.700 €			
	1.700 €	650 €	1.200 €	836 €

Kada priznajemo prihode i rashode, moramo uzeti u obzir načelo uzročnosti. Ovo načelo je u evidenciji preduzeća ispoštovano samo u petoj poslovnoj promjeni.

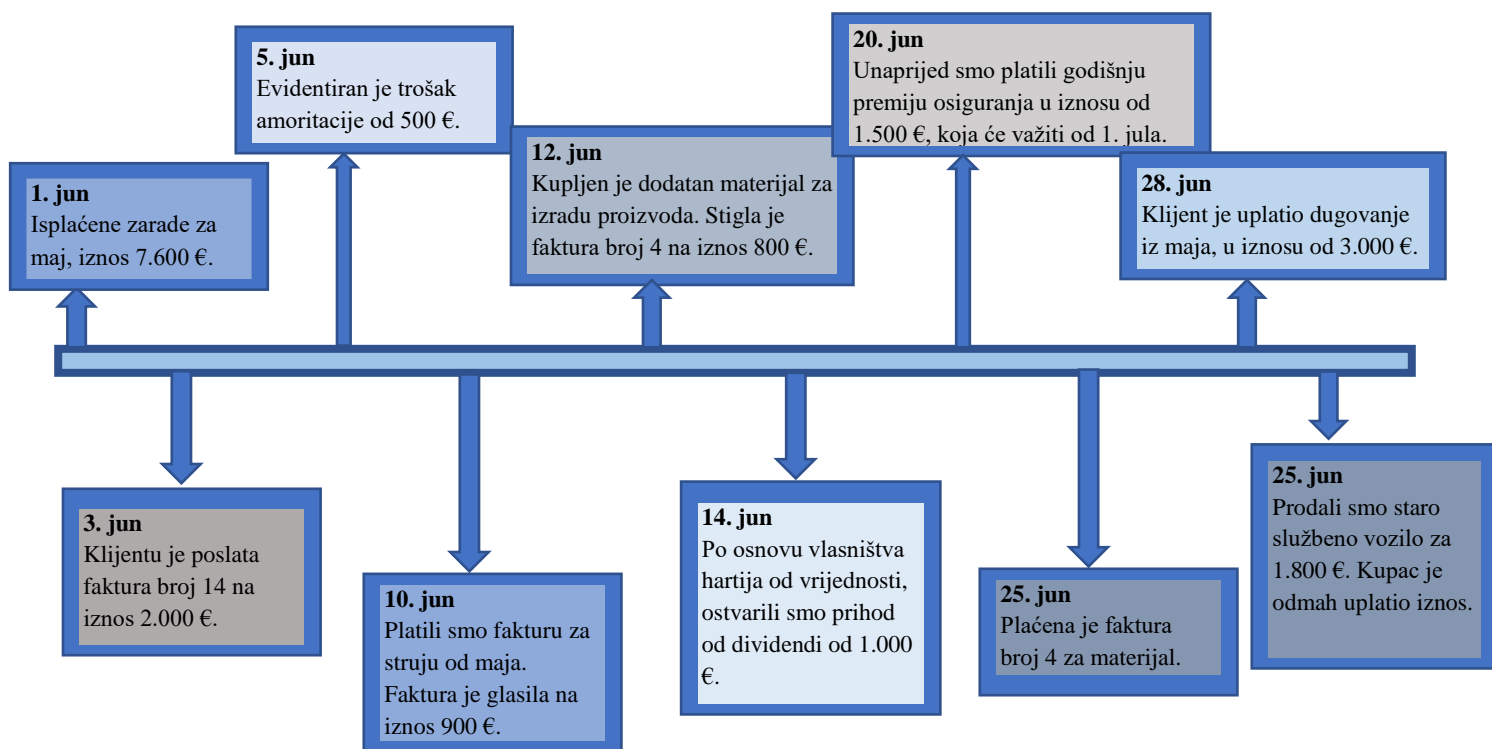

PRIMJER 2.8.

U tabeli je prikazan hronološki slijed poslovnih događaja u preduzeću „Blue“ u toku jednog mjeseca.

Poštujući **načelo uzročnosti**, navedite koji događaji su uzrokovali povećanje prihoda ili novčanih priliva u preduzeću, i koji su uzrokovali povećanje rashoda i novčanih odliva.

Sastavite Bilans uspjeha / Iskaz o ukupnom rezultatu ovog preduzeća za mjesec jun.

	PRIHODI	RASHODI	PRILIVI	ODLIVI
1				7.600
2	2.000			
3		500		
4				900
5		800		
6	1.000		1.000	
				1.500
				800
			3.000	
	1.800		1.800	

	1.700 €	650 €	1.200 €	836 €
--	---------	-------	---------	-------

Poslovni prihodi	2.800
Prihod od prodaje	2.800
Poslovni rashodi	500
Trošak amortizacije	500
Rezultat iz poslovanja	
Finansijski prihodi	1.000
Prihod od dividendi	1.000
Finansijski rashodi	
Finansijski rezultat	1.000
Ostali prihodi	
Prihod od prodaje vozila	1.800
Ostali rashodi	
Neposlovni rezultat	1.800
Periodični rezultat	5.100

Zadatak 3: Porez na dodatu vrijednost (PDV)

PRIMJER 3.1.

Porez na dodatu vrijednost je jedna vrsta kumulativnog poreza, koji se naplaćuje u svakoj fazi proizvodno-prometnog ciklusa. U ovom ilustrativnom primjeru, kompanija „BM & A“ DOO proizvodi računare, pri čemu je neophodno da prvo nabavi materijal i komponente, a zatim da napravi proizvod i proda ga trgovcima na veliko, koji će ga zatim prodati trgovcima na malo. U svakoj fazi ovog ciklusa će se platiti stopa PDV-a, koja je u Crnoj Gori 21%.

			Neto cijena dobra	Porez 21%	Ukupna cijena
a)	1.	„MK & A“ DOO kupuje sirovine i komponente	120 €	25,2 €	145,2 €
	2.	„MK & A“ DOO prodaje završen računar trgovcu na veliko	350 €	73,5 €	423,5 €
	3.	Stvorena poreska obaveza/potraživanje za „MK & A“ DOO		48,3 €	

b)	4.	Trgovac na veliko kupuje računar	350 €	73,5 €	423,5 €
	5.	Trgovac na veliko prodaje računar trgovcu na malo	420 €	88,2 €	508,2 €
	6.	Stvorena poreska obaveza/potraživanje za trgovca na veliko		14,7 €	
c)	7.	Trgovac na malo kupuje računar	420 €	88,2 €	508,2 €
	8.	Trgovac na malo prodaje računar kupcu	500 €	105 €	605 €
	9.	Stvorena poreska obaveza/potraživanje za trgovca na malo		16,8 €	
d)	10.	Kupac kupuje računar	500 €	105 €	605 €

Ko plaća ukupan iznos poreza od 105 €? Da li je PDV trošak za preduzeće „BM & A“ DOO koje proizvodi računar?

Da li je Poreska uprava prikupila čitav iznos poreza u momentu kada je krajnji kupac platio računar?

Da li je kompanija „BM & A“ DOO ostvarila poresku obavezu ili potraživanje po osnovu ovih transakcija? Kako će stvaranje poreskog potraživanja/obaveze uticati na Bilans stanja / Iskaz o finansijskoj poziciji i Bilans uspjeha kompanije / Iskaz o ukupnom rezultatu?

RJEŠENJE:

Finalni kupac je onaj koji plaća porez na proizvod u trenutku kada kupuje računar. Ovo nam ukazuje da PDV nije trošak za sâmo preduzeće, jer će ono prikupiti novac od krajnjeg kupca koji je platio PDV. Iznos koji će proslijediti Poreskoj upravi će biti jednak razlici između ulaznog i izlaznog poreza.

Poreska uprava nije prikupila čitav iznos poreza kada je krajnji kupac platio računar. Naime, kako se radi o PDV-u koji se naplaćuje u fazama, svaka pojedinačna faza proizvodnog ciklusa koja stvara dodatnu vrijednost će biti uslovljena da plati iznos PDV-a za vrijednost koju je stvorila.

Za preduzeće „BM & A“ DOO, pri ovoj transakciji je izlazni porez bio veći od ulaznog, tako da ovo preduzeće ima poresku obavezu. Ukoliko je na kraju obračunskog perioda ukupni izlazni porez veći od ulaznog poreza, ovaj iznos će biti evidentiran na računu Obaveze za PDV po osnovu razlike obračunatog obračunatog PDV-a i prethodnog poreza. Ovo je račun klase 4, Obaveza i rezervisanja, što znači da utiče na pasivu Bilansa stanja. Ipak, isplaćivanje ove obaveze izaziva odliv sa tekućeg računa, što smanjuje obrtnu imovinu Bilansa stanja. Obaveza ili potraživanje za PDV ne utiču na Bilans uspjeha.

PRIMJER 3.2.

Andrea, mala preduzetnica, je nabavila robu u vrijednosti od 10.000 € radi preprodaje. U toku tog perioda imala je još nekoliko vrsta troškova, od kojih neki ulaze u prodajnu cijenu njene robe (dodata vrijednost). Troškovi su sljedeći:

Trošak kamata: 500 €

Režijski troškovi: 700 €

Troškovi zakupa magacina: 1.400 €

Plate administrativnih radnika: 3.000 €

Kazna za nepropisno parkiranje kamiona sa robom: 50 €

Andrea je uključila dodatu vrijednost u nabavnu vrijednost robe i odlučila da zaračuna maržu od 15%. Kada je našla kupca za svoju robu, sastavila je izlaznu fakturu, uzevši u obzir da je opšta stopa PDV-a u Crnoj Gori 21%.

Koja je fakturna vrijednost na Andreinoj izlaznoj fakturi?

Koliko iznosi PDV koji je Andrea zaračunala?

Ukoliko su u zadatku bile navedene plate radnika koji vrše pakovanje robe, umjesto administrativnih radnika, da li bi u tom slučaju ovaj iznos bio uključen u dodatu vrijednost robe?

Zbog čega?

RJEŠENJE:

Fakturna vrijednost = 10.000 + 500 + 700 + 1.400 = 12.600 €

PDV = 12.600 * 21% = 2.646 €

U tom slučaju bi bila uključena, jer je ovo direktni trošak koji ulazi u cijenu koštanja robe.

PRIMJER 3.3.

Kosta je nabavio materijal za potrebe svoje stolarske radionice i po tom osnovu dobio ulaznu fakturu broj 14, na iznos od 968 €. Od materijala koji je kupio, odlučio je da napravi kancelarijski sto i stolice. Kako bi sproveo svoju ideju u djelo, bilo je neophodno da uloži još 200 € u doradu. Po završetku, zaračunao je maržu od 18% i sastavio izlaznu fakturu za kupca.

Koliko je iznosila nabavna vrijednost materijala koji je Kosta kupio, ako uzmemo u obzir da je PDV obračunat po opštoj stopi?

Koji iznos je Kosta obračunao kao fakturnu vrijednost, a koliko je iznosio PDV na izlaznoj fakturi?

U kojoj situaciji bi PDV na Kostinoj izlaznoj fakturi bio manji od PDV-a na ulaznoj fakturi broj 14? Kakve implikacije ostavlja situacija kada je izlazni PDV manji od ulaznog?

RJEŠENJE

Faktura je glasila na iznos od 968 €, što znači da je PDV sadržan u ovom iznosu. Kako bismo izračunali iznos PDV-a, koristimo preračunatu stopu PDV-a.

$$968 * 17,355\% = 168 \text{ €}$$

$$\text{Nabavna vrijednost materijala: } 968 - 168 = 800 \text{ €}$$

Kada na nabavnu vrijednost dodamo Kostino ulaganje, dobijemo iznos:

$$800 + 200 = 1.000 \text{ €}$$

Dodata marža (18%)

$$1.000 + 1.000 * 0,18 = 1.180 \text{ €} - \text{Fakturna vrijednost Kostinog proizvoda}$$

$$\text{PDV: } 1.180 * 0,21 = 247,8 \text{ €}$$

$$\text{Ukupna vrijednost fakture: } 1.180 + 247,8 = 1.427,8 \text{ €}$$

Ukoliko je Kosta kupio veliku količinu materijala za potrebe svoje radionice, od kojeg je samo manji dio sirovina iskoristio za potrebe izrade stola i stolica, vrijednost na izlaznoj fakturi bi bila manja od vrijednosti na ulaznoj.

Situacija gdje je izlazni PDV manji od ulaznog stvara potraživanje preduzeća prema Poreskoj upravi za povraćaj poreza.

PRIMJER 3.4.

Nikola je na obuci za obavljanje računovodstvenih poslova u preduzeću za proizvodnju namještaja. Od svog nadređenog je dobio sve fakture koje su primili, ali i koje su poslali dobavljačima te nedjelje. Nadređeni mu je objasnio da treba da izračuna koliki je iznos ulaznog i izlaznog poreza na dodatnu vrijednost (PDV) na osnovu primljenih faktura. Naposljetku, neophodno je izračunati iznos ukupne poreske obaveze/potraživanja. Fakture koje je Nikola dobio su sljedeće:

Primljena je faktura broj 16 od dobavljača „TreeHouse“ za nabavku 100 šperploča, jedinične cijene od 3 €. Na fakturnu vrijednost je obračunat PDV od 21%.

Prodane su 4 ormara, čije su cijene iznosile 250 €, 384 €, 222 € i 474 €. Na ukupni iznos je obračunat PDV po opštoj stopi. Kupcu je poslata faktura broj 11.

Kupili smo rezervne djelove za izradu namještaja u vrijednosti od 800 €. Po tom osnovu, primili smo fakturu broj 7 na iznos od 968 €.

Napravljena je kuhinja po narudžbi stalnog klijenta preduzeća. Vrijednost kuhinje je 780 €, ali je klijentu odobren popust od 5%. Poslata mu je faktura broj 121 sa obračunatim PDV-om po opštoj stopi.

Kupljena je dodatna oprema za jedno od postrojenja. Primili smo fakturu broj 711 na ukupan iznos od 1.210 €.

Poslali smo fakturu broj 19 za proizvode vrijednosti 500 €. Obračunat je porez na dodatnu vrijednost po opštoj stopi.

RJEŠENJE

Ulazni PDV: 441 €

– Faktura 16: Vrijednost: 300 €, PDV: 63 €
 – Faktura 7: Vrijednost: 800 €, PDV: 168 €
 – Faktura 711: Vrijednost: 1000 €, PDV: 210 €
 Izlazni PDV: 539.91 €

– Faktura 11: Vrijednost: 1330 €, PDV: 279,3 €
 – Faktura 121: Vrijednost: 741 €, PDV: 155,61 €
 – Faktura 19: Vrijednost: 500 €, PDV:105 €

Obaveza za porez = Izlazni PDV – Ulazni PDV

Obaveza za porez = 539,91 - 441

Obaveza za porez = 98,91€

PRIMJER 3.5.

Iz dnevnika u računovodstvu jednog preduzeća izdvojeno je nekoliko transakcija koje se tiču evidencije ulaznih i izlaznih faktura. Na osnovu ovih informacija sastavite zaključno knjiženje koje će poslužiti za dostavljanje poreske prijave.

R.br.	Naziv konta i opis	Duguje	Potražuje
1.	Materijal PDV u primljenim fakturama Dobavljači – <i>faktura broj 16</i>	2.800 588	3.388
2.	Kupci u zemlji Prihod od prodaje robe PDV u izdatim fakturama – <i>faktura broj 177</i>	6.171	5.100 1.071
3.	Kupci u zemlji Prihod od prodaje imovine PDV u izdatim fakturama – <i>faktura broj 187</i>	4.356	3.600 756
4.	Motorno vozilo PDV u primljenim fakturama Dobavljači – <i>faktura broj 433</i>	8.000 1.680	9.680

	Rezervni djelovi za mašine PDV u primljenim fakturama Dobavljači – <i>faktura broj 14/A</i>	1.200 252	1.452
--	--	--------------	-------

RJEŠENJE:

R.br.	Naziv konta i opis	Duguje	Potražuje
1.	PDV u izdatim fakturama PDV u primljenim fakturama Obaveze za PDV po osnovu razlike obračunatog PDV-a i prethodnog poreza – <i>Obračun PDV-a</i>	2.520	1.827 693
2.	Obaveze za PDV po osnovu razlike obračunatog PDV-a i prethodnog poreza Tekući račun – <i>Izmirenje obaveze za PDV</i>	693	693

PRIMJER 3.6.

Marta je dobila zadatak da izračuna tačan iznos obaveza prema dobavljačima i potraživanja prema kupcima. U tabelama je navedena fakturna vrijednost i vrsta usluge ili proizvoda, ali nije data stopa PDV-a. Andrea zna da se na neke usluge i dobra PDV plaća po opštoj stopi, dok se na druge plaća PDV po sniženoj stopi (7%). Takođe je upoznata sa time da je neki promet oslobođen plaćanja PDV-a. Na osnovu vrste usluge ili proizvoda, odredite koja će se stopa PDV-a primijeniti, a zatim izračunajte ukupnu vrijednost fakture.

Ulazne fakture:

Vrsta usluge/proizvoda	Iznos bez PDV-a	Stopa PDV	Iznos PDV-a	Ukupan iznos obaveze
30 litara mlijeka	30			
Uvezeno motorno vozilo	10.000			
Kancelarijski materijal	1.200			
Osiguranje zemljišta	12.400			
Stočna hrana	500			
Mašina za koričenje	2.200			
Drvo za obradu	5.000			

Izlazne fakture:

Vrsta usluge/proizvoda	Iznos bez PDV-a	Stopa PDV	Iznos PDV-a	Ukupan iznos potraživanja
Roba	3.400			
Rezervni djelovi	1.600			
Zakup zemljišta na godinu dana	16.000			
Knjige, monografske publikacije	800			
Gotovi proizvodi	1.800			
Zemljište	10.000			

Da li je preduzeće ostvarilo poresku obavezu ili potraživanje po osnovu prometa robe i usluga po opštoj stopi PDV-a?

Da li je preduzeće ostvarilo poresku obavezu ili potraživanje po osnovu prometa robe i usluga po sniženoj stopi PDV-a?

Iz kojeg razloga se za neke proizvode/usluge koristi snižena stopa PDV-a, ili se ne obračunava uopšte PDV?

RJEŠENJE

Ulazne fakture:

Vrsta usluge/proizvoda	Iznos bez PDV-a	Stopa PDV	Iznos PDV-a	Ukupan iznos obaveze
30 litara mlijeka	30	7%	2,1	32,1
Uvezeno motorno vozilo	10.000	21%	210	10.210
Kancelarijski materijal	1.200	21%	252	1.452
Osiguranje zemljišta	12.400	0%	0	12.400
Stočna hrana	500	7%	35	535
Mašina za koričenje	2.200	21%	462	2.662
Drvo za obradu	5.000	21%	1.050	6.050

Izlazne fakture:

Vrsta usluge/proizvoda	Iznos bez PDV-a	Stopa PDV	Iznos PDV-a	Ukupan iznos potraživanja
Roba	3.400	21%	714	4114

Rezervni djelovi	1.600	21%	336	1.936
Zakup zemljišta na godinu dana	16.000	0%	0	16.000
Knjige, monografske publikacije	800	7%	56	856
Gotovi proizvodi	1.800	21%	378	2.178
Zemljište	10.000	0%	0	10.000

a) Ulazne fakture:

Vrsta usluge/proizvoda	Iznos bez PDV-a	Stopa PDV	Iznos PDV-a	Ukupan iznos obaveze
Uvezeno motorno vozilo	10.000	21%	210	10.210
Kancelarijski materijal	1.200	21%	252	1.452
Mašina za koričenje	2.200	21%	462	2.662
Drvo za obradu	5.000	21%	1.050	6.050
Ukupno			1.974	

Izlazne fakture:

Vrsta usluge/proizvoda	Iznos bez PDV-a	Stopa PDV	Iznos PDV-a	Ukupan iznos obaveze
Roba	3.400	21%	714	4114
Rezervni djelovi	1.600	21%	336	1.936
Gotovi proizvodi	1.800	21%	378	2.178
Ukupno			1.428	

Ulazni PDV – Izlazni PDV (opšta stopa) = 1.974 - 1.428 = 546 (obaveza)

b) Ulazne fakture:

Vrsta usluge/proizvoda	Iznos bez PDV-a	Stopa PDV	Iznos PDV-a	Ukupan iznos obaveze
30 litara mlijeka	30	7%	2,1	32,1
Stočna hrana	500	7%	35	535
Ukupno			37,1	

Izlazne fakture:

Vrsta usluge/proizvoda	Iznos bez PDV-a	Stopa PDV	Iznos PDV-a	Ukupan iznos obaveze
Knjige, monografske publikacije	800	7%	56	856
Ukupno			56	

Ulazni PDV – Izlazni PDV (opšta stopa) = 37,1 - 56 = -18,9 (potraživanje)

c) Određeni proizvodi su svrstani kao osnovni proizvodi za ljudsku ishranu, život, liječenje i edukaciju, pa se oni oporezuju po sniženoj stopi od 7%, kako bi njihova cijena na tržištu koju snosi finalni kupac bila manja. Oslobođene od poreza su usluge od javnog interesa kao što su javne poštanske usluge, zdravstvene usluge, usluge iz oblasti socijalne zaštite, usluge obrazovanja, usluge iz oblasti kulture, sportske usluge, usluge javnog radiodifuznog servisa, vjerske usluge i usluge koje obavljaju nevladine organizacije. Određene finansijske usluge su takođe oslobođene plaćanja poreza, ali i zakup na više od godinu dana. Takođe postoje oslobođenja plaćanja PDV-a na uvoz, ukoliko se uvezena roba koristi za potrebe diplomatskih, konzularnih predstavništava i međunarodnih organizacija.

Zadaci – pojašnjenje

Zadatak 4: Stalna imovina

PRIMJER 4.1.

Kompanija „MK & A“ DOO je nabavila mašinu za svoj proizvodni pogon, čija je fakturna vrijednost bila 56.000 €. Ipak, ovo nije jedini trošak za mašinu koji je preduzeće imalo – naime, trebalo je platiti radnika da montira uređaj u sklopu proizvodnog programa. Ta usluga je kompaniju koštala 500 €. Nakon godinu dana utvrđeno je da se mašina amortizovala usljed korišćenja. Trošak mašine u periodu korišćenja iznosi 1.500 €, što je i evidentirano u knjigovodstvu kompanije na računu Ispravka vrijednosti osnovnog sredstva.

U toku iste godine, rukovodstvo kompanije se interesovalo za cijenu slične mašine na tržištu, sa istim karakteristikama – nabavnom vrijednošću i periodom amortizacije. Utvrđeno je da se na tržištu takve mašine mogu naći za 53.000 €, pa je menadžment odlučio da izvrši revalorizaciju i prilagodi cijenu mašine u svom računovodstvu cijeni na tržištu.

Kompanija je koristila ovu mašinu do kraja njenog korisnog vijeka trajanja. U trenutku kada je za kompaniju „MK & A“ DOO mašina postala neupotrebljiva, prodala je njene djelove za 400 €. Trošak rashodovanja je bio 50 €.

Koja je nabavna vrijednost mašine koju je nabavila kompanija „MK & A“ DOO? U kom slučaju može fakturna vrijednost biti jednaka nabavnoj vrijednosti?

Koja je otpisana vrijednost mašine, a koja sadašnja, nakon godinu dana? Da li otpisana vrijednost može biti veća od sadašnje i nabavne vrijednosti?

Revalorizovana vrijednost mašine je:

a) 2.000 € ili

b) 53.000 €?

Da li prilikom revalorizacije možemo korigovati vrijednost osnovnog sredstva da bude veća od sadašnje vrijednosti u našim knjigama?

Šta je rezidualna vrijednost? Izračunajte rezidualnu vrijednost ove mašine.

RJEŠENJE

Nabavna vrijednost mašine je jednaka zbiru fakturne vrijednosti i zavisnih troškova nabavke, koji su u ovom slučaju troškovi montaže.

$$NV = FV + ZTN$$

$$NV = 56.000 + 500$$

$$NV = 56.500 \text{ €}$$

Fakturna vrijednost je jednaka nabavnoj vrijednosti ukoliko nemamo zavisne troškove nabavke. Tačnije, ukoliko nije potrebno potrošiti još novca za stavljanje osnovnog sredstva u upotrebu, u tom slučaju će fakturna i nabavna vrijednost biti jednake.

Otpisana vrijednost mašine je 1.500 €

Sadašnja vrijednost nakon godinu dana je = NV - OV

$$\text{Sadašnja vrijednost} = 56.500 - 1.500$$

$$\text{Sadašnja vrijednost} = 55.000 \text{ €}$$

Otpisana vrijednost može biti veća od sadašnje vrijednosti, što je slučaj sa osnovnim sredstvima koja su prošla više od polovine životnog vijeka. Ipak, otpisana vrijednost ne može bit veća od nabavne vrijednosti, jer je to naša osnovica od koje vremenom umanjujemo vrijednost sa korišćenjem.

Revalorizovana vrijednost mašine je 53.000 €. S obzirom na to da pri procesu revalorizacije dolazi do usaglašavanja knjigovodstvene vrijednosti sa tržišnom vrijednošću, moguće je da korigujemo našu knjigovodstvenu vrijednost na način da povećamo iznos u knjigama.

Rezidualna vrijednost je neto iznos koji se očekuje da će se dobiti nakon prodaje osnovnog sredstva na kraju korisnog vijeka trajanja, uz odbitak troškova rashodovanja. U našem slučaju, rezidualna vrijednost je: $400 - 50 = 350 \text{ €}$

PRIMJER 4.2.

„Moritz Ice“ je manje preduzeće za proizvodnju sladoleda, koje je postalo veoma popularno na tržištu. Vrijednost stalne imovine ovog preduzeća je 112.000 €, dok je vrijednost obrtne imovine 72.000 €, dok kapital preduzeća iznosi 105.000 €. U okviru Obaveza kompanije, 20% čine kratkoročni krediti, a 80% dugoročni krediti. Stavke koje čine svaku kategoriju su prikazane u Bilansu stanja / Iskazu o finansijskoj poziciji:

STALNA IMOVINA	112.000	KAPITAL	105.000
Nekretnine	60.000	Osnovni kapital	80.000
Postrojenja	30.000	Revalorizacione rezerve	15.000
Oprema	22.000	Neraspoređena dobit	10.000

OBRTNA IMOVINA	72.000	OBAVEZE	
Materijal	49.000	?	
Roba	23.000		

Prepoznavši tržišni potencijal preduzeća „Moritz Ice“, kompanija „MK & A“ DOO je odlučila da kupi ovo preduzeće. Da bi bili sigurni da će preduzeće prihvatiti ponudu, odlučili su da ponude iznos od 220.000 €.

Sa kojom vrijednošću ćemo uporediti iznos koji je kompanija „MK & A“ DOO platila da bi izračunali iznos za koji je ova ponuda bila veća od realne vrijednosti kompanije? Koliko iznosi ova vrijednost? Iz kojeg razloga ne upoređujemo iznos ponude (trošak sticanja) sa **bruto vrijednošću imovine**?

Kojem dijelu Bilansa stanja / Iskaza o finansijskoj poziciji pripada goodwill? Da li ovu stavku Bilansa stanja / Iskaza o finansijskoj poziciji možemo svrstati u materijalnu imovinu? Koja tri uslova moraju biti ispunjena da bi neki oblik stalne imovine mogao biti svrstan u nematerijalnu imovinu?

Sa aspekta kompanije „MK & A“ DOO, kako možemo proknjižiti ovu kupovinu?

Šta možemo zaključiti o preduzeću kada uočimo da posjeduje goodwill u svom Bilansu stanja / Iskaz o finansijskoj poziciji?

RJEŠENJE

Kako bi se izračunala razlika između iznosa koji je kompanija „MK & A“ DOO platila i realne vrijednosti kompanije (goodwill), prvo ćemo odrediti neto vrijednost imovine. Neto vrijednost imovine je razlika između bruto imovine preduzeća i obaveza.

Neto vrijednost imovine = Bruto vrijednost imovine – Obaveze

Obaveze = (Stalna + Fiksna imovina) – Kapital

Obaveze = (112.000 + 72.000) - 105.000 €

Obaveze = 79.000 €

Neto vrijednost imovine = 184.000 - 79.000 = 105.000 €

Goodwill = 220.000 - 105.000 = 115.000 €

Bruto vrijednost imovine kao iznos u sebi ima uključenu vrijednost obaveza kompanije, u koje svrstavamo dugoročne i kratkoročne kredite, kao i druge vrste kratkoročnih obaveza preduzeća.

Ovo je iznos koji će preduzeće eventualno morati isplatiti svojim kreditorima, pa iako povećava

ukupnu vrijednost imovine u Bilansu stanja, potencijalne kupce preduzeća zanima kolika je vrijednost čiste (neto) imovine preduzeća, odnosno sopstvenog kapitala.

Goodwill se u Bilansu stanja nalazi u okviru stalne imovine, međutim nije dio materijalne imovine. Da bi dio stalne imovine bio prepoznat kao nematerijalna imovina, neophodno je da je prepoznatljiv, odnosno da ga je moguće identifikovati, da će po osnovu njega nastati buduće ekonomske koristi i da postoji kontrola nad tim sredstvom.

Izračunali smo da obaveze preduzeća „Moritz Ice“ iznose 79.000€ , a u tekstu nam je dato da je struktura podijeljena na 20% kratkoročnih i 80% dugoročnih kredita.

Kratkoročni krediti: $20\% * 79.000 = 15.800\text{€}$

Dugoročni krediti: $80\% * 79.000 = 63.200\text{€}$

R. br.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potražuje
1)	Nekretnine	60.000	
	Postrojenja	30.000	
	Oprema	22.000	
	Materijal	49.000	
	Roba	23.000	
	Goodwill	115.000	
	Dugoročni krediti		63.200
	Kratkoročni krediti		15.800
	Tekući račun		220.000
	– Za kupovinu neto aktive preduzeća „Moritz Ice“ –		

Goodwill ćemo u Bilansu stanja / Iskazu o finansijskoj poziciji preduzeća naći jedino ukoliko je preduzeće u prošlosti bilo kupljeno, a za imovinu preduzeća je plaćeno više nego što je neto vrijednost njegove imovine.

PRIMJER 4.3.

Građevinsko preduzeće koje posluje u Crnoj Gori ima sljedeće stanje na računima glavne knjige: Tekući račun 13.800 €, Osnovni kapital 50.000 €, Zemljište 27.000 €, Materijal 5.000 €, Oprema 12.000 €, Dugoročni krediti 8.000 €, Dobavljači 2.400 €, Ispravka vrijednosti opreme 5.400 €, Investicije u toku (Građevinski objekti) 8.000 €. Na osnovu ovih informacija, neophodno je otvoriti poslovne knjige preduzeća. Nakon toga, sistematski i hronološki proknjižiti sljedeće transakcije:

U preduzeće je stigla faktura broj 17 od dobavljača „Intex“. Kupljen je novi rashladni uređaj vrijednosti 8.000 €, na koji je obračunat PDV po opštoj stopi. Faktura glasi na iznos 9.680 €.

Za potrebe proizvodnje nabavljena je mašina vrijednosti 20.000 €. U preduzeće je stigla faktura broj 144/A sa obračunatim PDV-om po opštoj stopi. Kako bi preduzeće moglo da koristi ovu mašinu, neophodno je transportovati i montirati, za šta preduzeće mora izdvojiti dodatnih 200 €. Po tom osnovu, primljena je faktura broj 101 sa uračunatim PDV-om na 242 €. Sredstvo još uvijek nije stavljeno u upotrebu.

Preduzeću je bila neophodna licenca za javni prevoz tereta u međunarodnom saobraćaju. Po tom osnovu, Ministarstvu kapitalnih investicija je neohodno uplatiti taksu od 600 € + PDV, u skladu sa Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju. Taksa je uplaćena putem tekućeg računa (izvod).

Primljena je druga obračunska situacija. Ukupna vrijednost realizovanih građevinskih radova je 10.800 €, a PDV je obračunat po opštoj stopi.

Prema odluci nadležnog organa rashoduje se mašina čija je nabavna vrijednost 2.000 € a otpisana 1.900 €. Obračunat je PDV po opštoj stopi.

Primljena je konačna obračunska situacija. Ukupna vrijednost završenih radova je 15.000 €, a PDV je obračunat po opštoj stopi. Građevinski objekat je stavljen u upotrebu.

U svakoj od navedenih promjena, došlo je do zaduženja ili odobravanja nekog od računa stalne imovine. Koji **Međunarodni računovodstveni standardi** regulišu ove račune?

Da li je fakturna vrijednost isto što i iznos fakture?

RJEŠENJE

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
1)	Oprema	8.000	

	Ulazni PDV		1.680	
		Dobavljači		9.680
	<i>faktura broj 17</i>			
2a)	Investicije u toku (Oprema)		20.000	
	Ulazni PDV		4.200	
		Dobavljači		24.200
	<i>faktura broj 144/A</i>			
2b)	Investicije u toku (Oprema)		200	
	Ulazni PDV		42	
		Tekući račun		242
	<i>faktura broj 101</i>			
3)	Licenca		600	
	Ulazni PDV		126	
		Dobavljači		726
	<i>Taksa</i>			
4)	Investicije u toku (Građevinski objekti)		2.800	
	Ulazni PDV		588	
		Dobavljači		3.388
	<i>druga obračunska situacija</i>			
5)	Ostali rashodi		121	
	IV Opreme		1.900	
		Izlazni PDV		21
		Oprema		2.000
	<i>odluka o rashodovanju</i>			
6a)	Investicije u toku		4.200	
	Ulazni PDV		882	
		Dobavljači		5.082
	<i>konačna obračunska situacija</i>			
6b)	Građevinski objekat		15.000	
		Investicije u toku		15.000
	<i>Odluka</i>			

Ove račune regulišu MRS. MRS 16 se bavi problematikom nekretnina, postrojenja i opreme. Ovo su materijalna sredstva koja preduzeće drži radi upotrebe u proizvodnji ili ponudi robe ili usluga, radi iznajmljivanja drugima, ili u administrativne svrhe za koje se očekuje da će se koristiti u dužem vremenskom periodu.

Fakturna vrijednost nije istovjetna sa iznosom fakture. Naime, kada kažemo fakturna vrijednost, mislimo na iznos za dobro ili uslugu bez PDV-a. Kada se kaže iznos fakture, mislimo na ukupnu vrijednost koju je kupac dužan da plati, odnosno fakturnu vrijednost + PDV.

Zadatak 5: Obrtna imovina

PRIMJER 5.1.

Andrea je vlasnica male poslastičarske radnje. U želji da utvrdi da se stvarno stanje na zalihama radnje poklapa sa podacima u njenim poslovnim knjigama, odlučila je da popiše sve što posjeduje u kuhinji i provjeri da li je stanje istovjetno. Na zalihama je u svom računovodstvu imala 995 €. Kroz popis, utvrdila je da posjeduje:

Vrsta zalihe i količina	Jedinična cijena
150 kg brašna	0,49 €
20 torti kojima nedostaje glazura	13 €
20 kg putera	9 €
30 školjki jaja	4 €
12 kg čokoladnih mafina	8 €
50 litara mlijeka	0,79 €
5 kg bombica koje čekaju na posip	5 €
17 kg rolata sa makom	5,5 €
15 litara limunade koju treba ohladiti	2,1 €
8 kg išlera	4,8 €

Sve ove stavke u Andreinoj kuhinji potpadaju pod Klasu 1 – Zalihe. Ipak, možemo ih rasporediti na 3 kategorije u okviru ove klase:

- 10 – Zalihe materijala
- 11 – Nedovršena proizvodnja
- 12 – Gotovi proizvodi

Prikažite svaki analitički račun za navedene stavke, a zatim razvrstajte sve stavke na zalihama u okviru ova tri računa glavne knjige i utvrdite tačne vrijednosti računa. Da li se stvaran iznos zaliha poklapa sa stanjem u Andreinim knjigama?

Zbog čega je korisno voditi analitičku evidenciju?

Koji međunarodni računovodstveni standard reguliše zalihe? Pored tri gorepomenute stavke klase 1 (Zalihe), koje još stavke potpadaju pod ovu klasu?

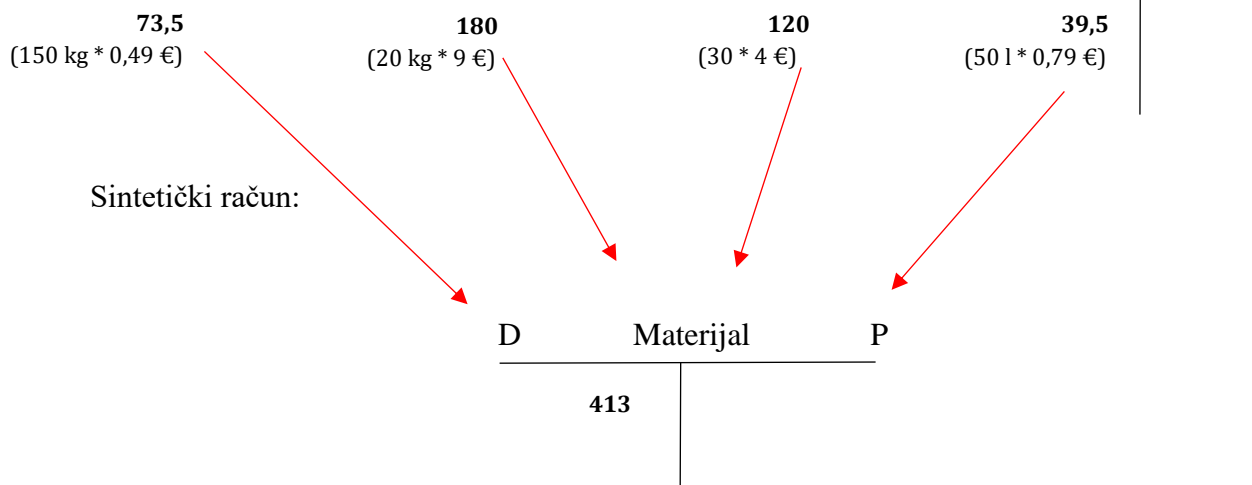
RJEŠENJE:

10 – Zalihe materijala

Analitički računi:

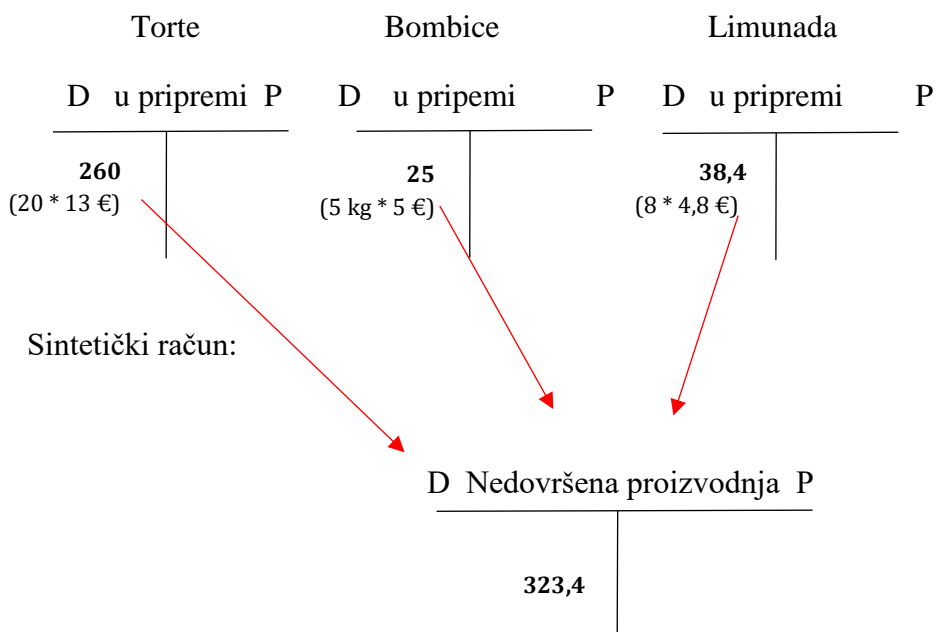
D	Brašno	P	D	Puter	P	D	Jaja	P	D	Mlijeko	P
	_____			_____			_____				

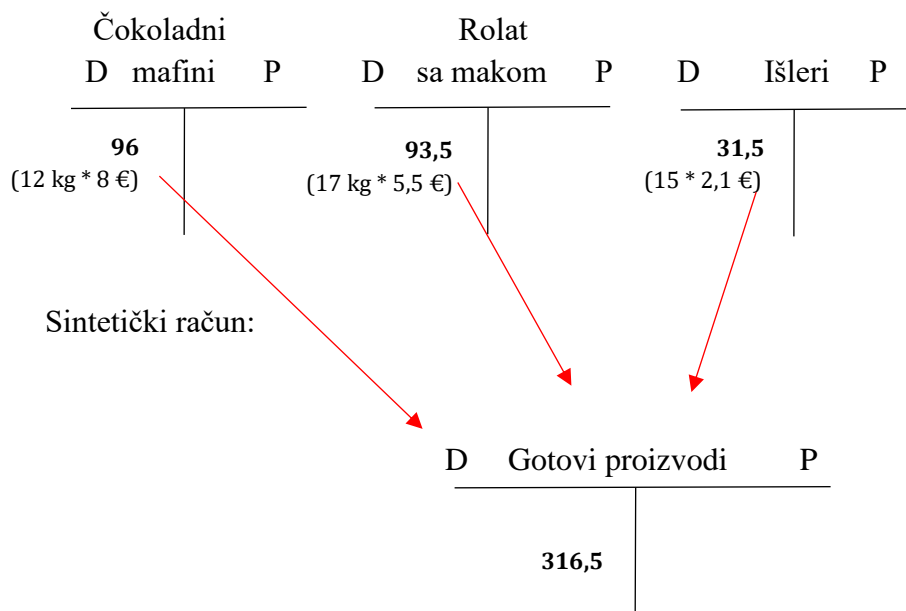

11 – Nedovršena proizvodnja

Analitički računi:

12 – Gotovi proizvodi

Stvarno stanje Andreinih zaliha je 1.052,9 € (413 € + 260 € + 316,5 €), što je veće od stanja koje je Andrea imala u svojim knjigama (995 €).

Analitičku evidenciju (pomoćnu knjigu – materijalno knjigovodstvo) vodimo kako bismo bolje razumjeli sâm sadržaj naših zaliha. Naime, pored same vrste određene kategorije zaliha, na analitičkim kontima možemo vidjeti i količinu te stavke koju posjedujemo, što znači da imamo više informacija nego na sintetičkom računu – kako o vrsti zaliha, tako i o pripadajućoj količini za svaku vrstu.

Zalihe pripadaju klasi 1, a reguliše ih MRS 2. Pored materijala, gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje, u ovu kategoriju spadaju i roba i dati avansi.

PRIMJER 5.2.

Naše proizvodno preduzeće „MK & A“ je u toku mjeseca maja odlučilo da nabavi određenu količinu zaliha materijala, kako bi u narednom periodu nesmetano obavljalo poslovanje. Nastale poslovne promjene je neophodno hronološki i sistematski proknjižiti:

Nabavljeno je 800 komada drvenih greda jedinične cijene 23 € i 300 komada armaturne mreže jedinične cijene 35 €, po fakturi broj 34 i prijemnici broj 34/A. Troškovi prevoza transportnog preduzeća su 330 €, a PDV se obračunava po opštoj stopi. Sastavite zbirnu i pojedinačnu kalkulaciju.

Poručeno je 800 LED sijalica faktorne cijene 5,6 € po komadu, za koje nam je stigla otpremnica broj 544 i prijemnica broj 32.

Od dobavljača „Cemex“ smo naručili 900 kg cementa za koji smo primili fakturu broj 18 na iznos 9.075 €. Nabavka materijala je izvršena uz klauzulu *franko magacin* dobavljača. Materijal još uvijek nije stigao u preduzeće.

Od 800 komada gređa koje smo nabavili, polovina je poslata na obradu i doradu (otpremnica 665).

Primljena je prijemnica broj 22 za cement od dobavljača „Cemex“ (veza promjena c)

Primljena je faktura broj 56 za LED sijalice koje su stigle u preduzeće po otpremnici broj 32. Na fakturnu vrijednost je obračunat PDV po opštoj stopi.

RJEŠENJE

POJEDINAČNA KALKULACIJA

Vrsta	Količina	Fakturna cijena	ZTN / kg	ZTN (osig.)	Nabavna cijena	Nabavna vrijednost
Grede	800	23,00	0,30	0,00	23,30	18.640,00
Armatura	300	35,00	0,30	0,00	35,30	10.590,00
			0,30	0,00		29.230,00

ZBIRNA KALKULACIJA

Fakturna vrijednost			PDV	Ukupno
Grede	800	23,00 €	18.400,00 €	
Armatura	300	35,00 €	10.500,00 €	
			28.900,00 €	6.069,00 €
ZTN 1			330,00 €	69,30 €
UKUPNO			29.230,00 €	6.138,30 €

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
1a)	Obračun nabavke materijala	28.900	
	Ulazni PDV	6.069	
	Dobavljači		34.969
	<i>faktura 34</i>		
1b)	Obračun nabavke materijala	330	
	Ulazni PDV	69,30	
	Dobavljači		399,30
	<i>faktura 34 i prijemnica 34/A</i>		
1c)	Materijal	29.230	
	Obračun nabavke materijala		29.230
	<i>prijemnica 34/A</i>		
2)	Materijal	4.480	
	Dobavljači za nefakturisani materijal		4.480

	<i>otpremnicama 544 i prijemnicama 32</i>		
3)	Materijal na putu	7.500	
	Ulazni PDV	1.575	
			9.075
	<i>faktura 18</i>		
4)	Materijal na doradi i obradi	9.200	
			9.200
	<i>otpremnicama 665</i>		
5)	Materijal	7.500	
			7.500
	<i>prijemnicama 22</i>		
6)	Dobavljači za nefakturisani materijal	4.480	
	Ulazni PDV	940,80	
			5.420,80
	<i>faktura 56</i>		

PRIMJER 5.3.

Nakon nekoliko godina uspješnog poslovanja, stanje na računima glavne knjige preduzeća je bilo: Dugoročni krediti 27.000 €, Neraspoređena dobit 11.000 €, Nekretnine 200.000 €, Materijal 11.000 €, Blagajna 7.000 €, Akcijski kapital 250.000 €, Mjenične obaveze 15.600 €, Ispravka vrijednosti mjeničnih obaveza 600 €, Dugoročni finansijski plasmani 8.600 €, Građevinski objekti 56.000 €. Ispravka vrijednosti građevinskih objekata 14.000 €, Tekući račun 24.000 €, Kupci 11.000 €, Materijal na putu 6.000 €, Neraspoređena dobit 11.000 €.

Sastaviti početni Bilans stanja / Iskaz o finansijskom položaju, a zatim hronološki i sistematski evidentirati nastale poslovne promjene:

Po prijemnici broj 43, stigao je materijal sa puta. Utvrđeno je da je materijal u vrijednosti od 200 € oštećen tokom transporta i ne može se koristiti, pri čemu transportna kompanija snosi krivicu za oštećenje (komisijski zapisnik). Ostatak materijala je smješten u skladište (skladišnica).

Primljena je faktura broj 6 od dobavljača „Kips“ za nabavku 600 kg materijala cijene 3,8 € za materijal koji je utovaren u vagon. PDV je obračunat po opštoj stopi. Ugovorna klauzula je „franko željeznička stanica dobavljača“.

Po prijemnici broj 32, nabavljeno je 1.300 komada keramičkih pločica jedinične cijene 4,5 € i 550 komada kamenih pločica jedinične cijene 15,4 €. Za troškove prevoza je bilo zaduženo preduzeće „Intrans“, koje je ispostavilo fakturu broj 14. Faktorna vrijednost usluge je 180 €, na koju je obračunat PDV po opštoj stopi. Sastaviti pojedinačnu i zbirnu kalkulaciju.

Nabavljeno je 550 kg cementa od preduzeća „MonteGradnja“, po fakturi broj 16, pri čemu je cijena 50 kg cementa 7,5 €. Cement je još uvijek u skladištu preduzeća „MonteGradnja“. Ugovorna klauzula je franko magacin kupca.

Kupljeno je 50 solarnih panela jedinične cijene 145 €, kao i 25 konstrukcija za montažu ovih panela vrijednosti 115 €. Preduzeće „Solar“ nam je dostavilo fakturu broj 4 sa obračunatim

PDV-om po opštoj stopi. Za prevoz je bilo zaduženo preduzeće koje je ispostavilo fakturu broj 116 na iznos 242 €. Isporka je bila osigurana od strane „Lovćen osiguranja“ (150 € za osiguranje panela i 100 € za osiguranje konstrukcija). Trošak osiguranja po fakturi broj 7 je bio 250 €.

Otkupljene su sopstvene akcije ukupne vrijednosti 10.000€ (5.000 akcija nominalne vrijednosti 2€ po akciji (izvod).

RJEŠENJE:

BILANS STANJA			
Aktiva		Pasiva	
Stalna imovina	250.600	Sopstveni kapital	261.000
Nekretnine	200.000	Akcijski kapital	250.000
Građevinski objekti	56.000	Neraspoređena dobit	11.000
IV građevinskih objekata	(14.000)		
Dugoročni finansijski plasmani	8.600		
Obrtna imovina	59.000	Obaveze	48.600
Materijal	11.000	Dugoročni krediti	27.000
Materijal na putu	6.000	Mjениčne obaveze	15.600
Kupci	11.000	IV mjeničnih obaveza	(600)
Tekući račun	24.000	Dobavljači	6.600
Blagajna	7.000		
UKUPNO:	309.600	UKUPNO:	309.600

1)

POJEDINAČNA KALKULACIJA

Vrsta	Količina	Fakturna cijena	ZTN / kg	Nabavna cijena	Nabavna vrijednost
Keramičke pločice	1300,00	4,50	0,10	4,60	5.976,49
Kamene pločice	550,00	15,40	0,10	15,50	8.523,51
			0,10		14.500,00

ZBIRNA KALKULACIJA

Fakturna vrijednost				PDV	Ukupno
Keramičke pločice	1300,00	4,50	5850,00		
Kamene pločice	550,00	15,40	8470,00		
			14320,00		
ZTN			180,00	37,80	217,80
UKUPNO			14500,00	37,80	14537,80

5) Napomena: U ovom slučaju se kao zavisni troškovi javljaju i troškovi osiguranja. Način na koji razvrstavamo ove troškove u pojedinačnoj kalkulaciji je sljedeći:

ZTN za osiguranje: (Trošak osiguranja / Fakturna vrijednost) * Fakturna cijena

ZBIRNA KALKULACIJA

Fakturna vrijednost				PDV	Ukupno
Solarni paneli	50,00	145,00	7250,00		
Konstrukcije	25,00	115,00	2875,00		
			10125,00	2126,25	12251,25
ZTN			200,00	42,00	242,00
ZTN (osiguranje)			250,00		
UKUPNO			10575,00	2168,25	12743,25

POJEDINAČNA KALKULACIJA

Vrsta	Količina	Fakturna cijena	ZTN1 / kg	ZTN2/kg	Nabavna cijena	Nabavna vrijednost
Solarni paneli	50,00	145,00	2,67	3,00	150,67	7.533,33
Konstrukcije	25,00	115,00	2,67	4,00	121,67	3.041,67
						10.575,00

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
1)	Materijal	5.800	
	Ostali rashod	200	
	Materijal na putu		6.000
	<i>prijemnica, skladišnica, komisijski zapisnik</i>		
2)	Materijal na putu	2.280	
	Ulazni PDV	478,80	
	Dobavljači		2.758,80
	<i>faktura broj 6</i>		
3a)	Obračun nabavke materijala	14.320	
	Dobavljači za nefakturisani materijal		14.320
	<i>prijemnica 32</i>		
3b)	Obračun nabavke materijala	180	
	Ulazni PDV	37,8	
	Dobavljači		217,8
	<i>faktura broj 14</i>		
3c)	Materijal	14.500,00	
	Obračun nabavke materijala		14.500,00
	<i>obračun</i>		
4)	<i>ne knjiži se</i>		
5a)	Obračun nabavke materijala	10125	
	Ulazni PDV	2.126	
	Dobavljači		12251,25
	<i>faktura broj 4</i>		
5b)	Obračun nabavke materijala	200	
	Ulazni PDV	42	
	Dobavljači		242

	<i>faktura broj 116</i>		
5c)	Obračun nabavke materijala		
		Dobavljači	
			250
	<i>faktura broj 7</i>		
5d)	Materijal		10.575
		Obračun nabavke materijala	
			10.575
	<i>Obračun</i>		
	Otkupljene sopstvene akcije		10.000
		Tekući račun	
			10.000
	<i>izvod</i>		

Zadaci – pojašnjenje

Zadatak 6: Kapital

PRIMJER 6.1.

Akcionarsko društvo koje se bavi proizvodnjom automobila na dan upita ima vrijednost bruto imovine od 357.000 €, pri čemu nam je rečeno da obaveze kompanije iznose 89.000 €. Na osnovu informacija koje su date o sopstvenom kapitalu društva pokušajte da izračunate vrijednost stavki u okviru kapitala i otvorite račune glavne knjige samo za stavke kapitala:

- Tokom životnog vijeka preduzeća, emitovano je 1.500 običnih i 260 prioritetnih akcija. Nominalna vrijednost običnih akcija je 126 €, dok je nominalna vrijednost prioritetnih akcija 130 €.
- Od emitovanog kapitala poništeno je 200 običnih akcija.
- Primarna (prva) emisija akcija je vršena po nominalnoj vrijednosti. Ipak, 500 običnih akcija je emitovano po emisionoj vrijednosti koja je za 10% veća od nominalne, dok je 60 prioritetnih akcija emitovano po vrijednosti koja je 12% veća od nominalne.
- Kompanija je u toku godine, po prvi put, usvojila model revalorizacije za pojedina osnovna sredstva. Utvrđeno je da je ukupan iznos za koju je vrijednost osnovnih sredstava korigovana pozitivan, i iznosi 1.100 €.
- Statutom kompanije određeno je da će rezerve koje propisuje ovaj akt iznositi 20.000 €.
- Kompanija je u prethodnoj godini ostvarila dobitak od 42.064 €.

RJEŠENJE

Kako bismo izračunali koliki je akcijski kapital preduzeća, pomnožićemo vrijednost akcija sa brojem akcija (i za obične i za prioritetne akcije). Na kraju, oduzećemo akcije koje su poništene da bismo utvrdili trenutni kapital.

Akcijski kapital:

$$1.500 * 126 \text{ €} + 260 * 130 \text{ €} - 200 * 126 \text{ €} = 189.000 + 33.800 - 25.200 = 222.800 - 25.200 = 197.600 \text{ €}$$

Iznos novca po kojem su akcije plaćene (emitovane) je veći od nominalne vrijednosti. Razlika između emisione i nominalne vrijednosti je emisiona premija. Možemo je izračunati tako što ćemo emisionu premiju po akciji pomnožiti sa brojem akcija:

Emisiona premija po običnoj akciji:

$$126 * 10\% = 12,6 \text{ €}$$

Emisiona premija po prioritetnoj akciji:

$$130 * 12\% = 15,6 \text{ €}$$

$$\text{Emisiona premija: } 500 * 12,6 + 60 * 15,6 = 6.300 + 936 = 7.236 \text{ €}$$

Ukoliko dođe do usvajanja modela revalorizacije u preduzeću, iznos novca za koji smo korigovali (uvećali) vrijednost imovine se evidentira na računu Revalorizacione rezerve. Po tom osnovu, naše revalorizacione rezerve su 1.100 €.

Revalorizacione rezerve: 1.100 €

Rezerve koje su utvrđene Statutom su statutarne rezerve.

Statutarne rezerve: 20.000 €

D Akcijski kapital P	D Emisiona premija P	D Statutarne rezerve P						
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: right; padding-right: 5px;">25.200</td> <td style="width: 50%; text-align: left; padding-left: 5px;">222.800</td> </tr> </table>	25.200	222.800	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;"></td> <td style="width: 50%; text-align: left; padding-left: 5px;">7.236</td> </tr> </table>		7.236	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;"></td> <td style="width: 50%; text-align: left; padding-left: 5px;">20.000</td> </tr> </table>		20.000
25.200	222.800							
	7.236							
	20.000							
D Revalorizacione rezerve P	D Neraspoređeni dobitak P							
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;"></td> <td style="width: 50%; text-align: left; padding-left: 5px;">1.100</td> </tr> </table>		1.100	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;"></td> <td style="width: 50%; text-align: left; padding-left: 5px;">42.064</td> </tr> </table>		42.064			
	1.100							
	42.064							

PRIMJER 6.2.

Donešena je odluka da „BM & A“, porodična firma i društvo s ograničenom odgovornošću, postaje akcionarsko društvo. Osnivački kapital preduzeća iznosi 103.000 €. Osnivač na ime uloga unosi u akcionarsko društvo:

- Nekretninu vrijednosti 40.000 €
- Opremu nabavne vrijednosti 50.000 €, a ispravke vrijednosti 15.000 €

- Vozilo sadašnje vrijednosti 7.500 €, nabavne vrijednosti 11.000 €
- Biološka sredstva u vrijednosti 10.500 €
- Materijal u vrijednosti 10.000 €

Statutom je određeno da će nominalna vrijednost običnih akcija iznositi 25 €. Ulozi su unijeti u društvo i uplaćena su novčana sredstva kod ovlaštene banke, te je akcionarsko društvo registrovano.

Otvorite poslovne knjige preduzeća, a zatim evidentirajte nastale poslovne promjene hronološki i sistematski:

Skupština je donijela odluku u povećanju osnovnog kapitala. Odbor je odobrio emisiju 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25 € po akciji i 200 prioriternih akcija nominalne vrijednosti 28 € po akciji. Akcije su upisane u potpunosti, pri čemu je postojala emisiona premija od 15% od nominalne vrijednosti za obične akcije i 12% za prioritne akcije. Akcije su u cjelosti uplaćene na tekući račun preduzeća (izvod).
Skupština akcionara je donijela odluku da se izvrši zamjena 1.000 prioriternih akcija nominalne vrijednosti 28 € po akciji u 1.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 25 € po akciji. Razlika je isplaćena akcionarima putem tekućeg računa.
Donijeta je odluka o usitnjavanju akcija 1:2.
Otkupljeno je 250 običnih sopstvenih akcija po nominalnoj vrijednosti (odluka i izvod). Preduzeće nije uspjelo u roku od godinu dana da proda otkupljene sopstvene akcije, pa je donijelo odluku da se akcije ponište.

U našem primjeru, pri povećanju akcijskog kapitala dolazi do emisije po cijeni koja je veća od nominalne. Na koji način bi se evidentirala poslovna promjena u kojoj se akcije emituju po cijeni koja je manja od nominalne?

Ukoliko usitnjavanje akcija ne knjižimo, da li ovaj događaj uopšte ima knjigovodstveni značaj za preduzeće?

RJEŠENJE

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
0)	0000 Neuplaćene upisane obične akcije	103.000	
	3100 Neuplaćene upisane obične akcije		103.000
	<i>za upisan osnivački kapital</i>		
0)	Nekretnine	40.000	
	Oprema	50.000	
	Vozila	11.000	
	Biološka sredstva	10.500	
	Materijal	10.000	
	Ispravka vrijednosti opreme		15.000
	Ispravka vrijednosti vozila		3.500
	000 Neuplaćene upisane obične akcije		103.000
	<i>za unijete stvari i uplaćen novac</i>		
0)	3100 Neuplaćene upisane obične akcije	103.000	

	Akcijski kapital obične akcije		103.000
	<i>za povećanje akcijskog kapitala</i>		
1a)	0000 Neplaćene upisane obične akcije	25.000	
	0000 Neplaćene upisane prioritetne akcije	5.600	
	3100 Neplaćene upisane obične akcije		25.000
	3100 Neplaćene upisane prioritetne akcije		5.600
	<i>Odluka</i>		
1b)	Tekući račun	35.022,00	
	000 Neplaćene upisane obične akcije		25.000,00
	000 Neplaćene upisane prioritetne akcije		5.600,00
	Emisiona premija		4.422,00
	<i>Izvod</i>		
1c)	3100 Neplaćene upisane obične akcije	25.000	
	3100 Neplaćene upisane prioritetne akcije	5.600	
	Akcijski kapital obične akcije		25.000
	Akcijski kapital prioritetne akcije		5.600
	<i>Odluka</i>		
2)	Akcijski kapital prioritetne akcije	28.000	
	Akcijski kapital obične akcije		25.000
	Tekući račun		3.000
	<i>odluka, izvod</i>		
3)	<i>Navedena promjena ne mijenja vrijednost kapitala, ali je neophodno „dokumentovati“ – nova nominalna vrijednost akcija je $25/2 = 12,5\text{€}$</i>		
4a)	Otkupljene sopstvene akcije	3.125	
	Tekući račun		3.125
	<i>izvod, odluka</i>		
4b)	Akcijski kapital – obične akcije	3.125	
	Otkupljene sopstvene akcije		3.125
	<i>Odluka</i>		

Može se desiti situacija da se akcije emituju po cijeni koja je niža od nominalne. Kao što je slučaj sa nabavkom opreme koju uvijek knjižimo po nabavnoj vrijednosti (bez obzira što je sadašnja vrijednost možda različita od nabavne), i koristimo račun Ispravka vrijednosti osnovnog sredstva da bi iskazali korekcije, tako i u slučaju emitovanja akcija knjižimo nominalnu vrijednost na računu Akcijski kapital. Korekciju vrijednosti, odnosno smanjenje emisione cijene bilježimo na računu Emisiona premija, na način što će, za razliku od dosadašnjih slučajeva, Emisiona premija potraživati određen iznos koji je manji od nominalne vrijednosti.

Odluka o usitnjavanju akcija neće promijeniti saldo na nekom od računa u glavnoj knjizi. Ipak, ono što je bitno jeste da će ova promjena svakako imati uticaja na dalje poslovanje preduzeća, a samim tim i knjigovodstvenu evidenciju. S obzirom na to da će se nominalna cijena akcija smanjiti, svaka nova emisija/otkup će se vršiti po novoj, manjoj cijeni. Zamislite da treba da evidentirate

otkup 100 akcija preduzeća, a nemate zabilješku da se cijena akcije upola smanjila. U tom slučaju ćete unijeti u knjigovodstvenu evidenciju vrijednost koja je duplo veća nego što bi trebalo i napraviti grešku u knjiženju.

PRIMJER 6.3.

U tabeli je dat promet na računima glavne knjige akcionarskog društva „MK & A“, zaključno sa danom 31. 3. 20XX. godine. Prenesite dato stanje na račune glavne knjige i sastavite Bilans stanja. Nakon toga, hronološki i sistematski evidentirajte sljedeće promjene, imajući u vidu da nominalna vrijednost običnih akcija iznosi 125 €:

RB	Naziv računa	Duguje	Potražuje
1	Dugoročni finansijski plasmani	36.000	24.000
2	Emisiona premija	2.000	11.000
3	Dugoročni krediti	12.000	34.600
4	Roba	18.700	2.700
5	Otkupljene sopstvene akcije	1.300	2.600
6	Revalorizacione rezerve	6.300	21.000,00
7	Nekretnine	75.000	19.000
8	Akcijski kapital – obične akcije	0	60.000
9	Oprema	64.000	27.000
10	Kratkoročni finansijski plasmani	8.500	4.500
11	Obaveze po izdatim obveznicama	1.500	10.000
12	Neraspoređeni dobitak	0	11.500
13	0000 Neuplaćeni upisani kapital	50.000	30.000
14	3100 Neuplaćeni upisani kapital	30.000	5.000
UKUPNO:		315.300	272.300

Donijeta je odluka o povećanju akcijskog kapitala. Akcijski kapital će biti uvećan od polovine neraspoređenog dobitka.

Akcionari su uplatili cjelokupan iznos preostalog upisanog kapitala (izvod). Akcije su kupljene po nominalnoj vrijednosti.

Otkupljene akcije nijesu prodate u roku od godinu dana, pa je društvo donijelo odluku o poništavanju.

Skupština akcionara je donijela odluku o emitovanju dodatnih akcija – emitovano je 50 običnih akcija emisione vrijednosti 130 €. Odmah je uplaćena polovina akcija kao i čitava emisiona premija od strane akcionara.

Društvo je postiglo dogovor sa vlasnicima obveznica da se iste konvertuju u kapital. Vrijednost obveznica čiji je rok dospijeca godinu dana se pretvara u akcije u potpunom iznosu preostale obaveze po izdatim obveznicama.

Kupljene su akcije preduzeća „Tesla“. U pitanju je 20 akcija tržišne cijene 412 € po akciji (izvod, odluka).

Da li može doći do situacije da je saldo računa 000 Neuplaćeni upisani kapital veći od salda računa 3100 Neuplaćeni upisani kapital?

Zbog čega bi akcionarsko društvo željelo da izda obveznice? U kom dijelu pasive se nalaze akcije preduzeća, a u kojem obveznice? Da li može doći do situacije da obveznice knjižimo na strani aktive?

RJEŠENJE

BILANS STANJA			
Aktiva		Pasiva	
Neuplaćeni upisani kapital	20.000,00	Neuplaćeni upisani kapital	20.000,00
Stalna imovina	105.000,00	Sopstveni kapital	95.200,00
Nekretnine	56.000,00	Akcijski kapital – obične akcije	60.000,00
Oprema	37.000,00	Emisiona premija	9.000,00
Dugoročni finansijski plasmani	12.000,00	Revalorizacione rezerve	14.700,00
		Neraspoređeni dobitak	11.500,00
Obrtna imovina	21.300,00	Obaveze	31.100,00
Roba	16.000,00	Dugoročni krediti	22.600,00
Otkupljene sopstvene akcije	1.300	Obaveze po izdatim obveznicama	8.500,00
Kratkoročni finansijski plasmani	4.000,00		
UKUPNO:	146.300,00	UKUPNO:	146.300,00

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
1)	Neraspoređeni dobitak	5.750	
			5.750
	<i>Odluka</i>		
2a)	0000 Neuplaćene upisane obične akcije	20.000	
	31000 Neuplaćene upisane obične akcije		20.000
	<i>za upisane obične akcije</i>		
2b)	Tekući račun	20.000	
	0000 Neuplaćene upisane obične akcije		20.000
	<i>za uplatu upisanog kapitala</i>		
2c)	31000 Neuplaćene upisane obične akcije	20.000	

		Akcijski kapital	20.000
	<i>za povećanje akcijskog kapitala</i>		
3)	Akcijski kapital		1.300
		Otkupljene sopstvene akcije	1.300
	<i>Odluka</i>		
4a)	0000 Neuplaćene upisane obične akcije		6.250
		3100 Neuplaćene upisane obične akcije	6.250
	<i>za upisane obične akcije</i>		
4b)	Tekući račun		3.375
		Emisiona premija	250
		0000 Neuplaćene upisane obične akcije	3.125
	<i>za uplatu upisanog kapitala</i>		
4c)	31000 Neuplaćene upisane obične akcije		3.125
		Akcijski kapital	3.125
	<i>za povećanje akcijskog kapitala</i>		
5)	Obaveze po izdatim obveznicama		8.500
		Akcijski kapital	8.500
	<i>konverzija obveznica u akcije</i>		
6)	Dugoročni finansijski plasmani		8.240
		Tekući račun	8.240
	<i>izvod, odluka</i>		

U računovodstvu se ne može desiti situacija da saldo računa 0000 Neuplaćeni upisani kapital bude različit od računa 3100 Neuplaćeni upisani kapital, jer predstavljaju istovjetne račune koji nam daju važne informacije – koja je vrijednost akcija koja je emitovana u preduzeću, kao i koliko od tog iznosa akcionari tek treba da uplate. Ipak, ukoliko evidentiramo promjenu na jednom računu, ali ne i na drugom u cjelokupnom knjigovodstvenom stavu, znači da smo napravili grešku u knjiženju.

Emisija akcija je način da akcionarsko društvo prikupi dodatan kapital. Ipak, ovo nije jedini način da se dođe do kapitala. Naime, preduzeće može da se zaduži kod neke od banaka (dugoročni/kratkoročni krediti), ali takođe može i da izda obveznice. Obveznice su način da se dođe do kapitala putem emisije hartija od vrijednosti koje nose određenu kamatu onom ko ih kupi. Akcije preduzeća su vlasničke hartije od vrijednosti i pripadaju sopstvenom kapitalu.

Obveznice su dio obaveza. Uvijek kada preduzeće emituje obveznice, biće na strani obaveza u okviru pasive. Ipak, ako preduzeće kupi obveznice drugog preduzeća, u tom slučaju će se smatrati da je povećana imovina (dugoročni ili kratkoročni finansijski plasman).

Zadatak 7: Obaveze

PRIMJER 7.1.

Klasa 4 se odnosi na pozajmljeni kapital/obaveze i bazira se na izvorima finansiranja koji su eksterni (izvan kompanije). Sljedeće poslovne promjene izazivaju promjene u okviru klase 4 – Obaveze. Razvrstajte ove poslovne promjene u ponuđene potkategorije klase 4, navedite o kojoj se obavezi radi, a zatim izračunajte vrijednost svake potkategorije u ponuđenoj tabeli:

Događaj iz kojeg nastaje obaveza	Iznos
Emitovane su hartije od vrijednosti na period od 6 mjeseci	6.400
Izvezli smo mašinu iz države za potrebe ino-kupca	1.100
Drugo preduzeće je uvezlo opremu za nas (trošak uvoza)	2.650
Došla je na naplatu kamata po osnovu uzetog kratkoročnog kredita	840
Pozajmljen je novac od inostrane banke na period od tri godine	50.000
Kupljena je roba od preduzeća u zemlji	2.650
Jedan iznos dugoročnog kredita dostiže na naplatu ove godine	1.000
Kupac nam je dao avans za naručenu robu	3.500
Odlučeno je da će akcionarima biti isplaćena dividenda	15.000
Neophodno je obračunati naknadu članovima Upravnog odbora	7.000
Od domaćeg kreditora pozajmljen je novac na period od 5 godina. Pozajmica se može konvertovati u kapital	100.000

POTKATEGORIJE KLASE 4	POSLOVNI DOGAĐAJ	VRSTA OBAVEZE	IZNOS POJEDINAČNE OBAVEZE	SUMARNI IZNOS POTKATEGORIJE
DUGOROČNE OBAVEZE				
KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE				
OBAVEZE IZ POSLOVANJA				
OBAVEZE IZ SPECIFIČNIH POSLOVA				

OSTALE OBAVEZE				

RJEŠENJE:

POTKATEGORIJE KLASE 4	POSLOVNI DOGAĐAJ	VRSTA OBAVEZE	IZNOS POJEDINAČNE OBAVEZE	SUMARNI IZNOS POTKATEGORIJE
DUGOROČNE OBAVEZE	Pozajmljen je novac od inostrane banke na period od tri godine	Dugoročni krediti u inostranstvu	50.000	150.000
	Od domaćeg kreditora pozajmljen je novac na period od 5 godina. Pozajmica se može konvertovati u kapital	Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	100.000	
KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE	Emitovane su hartije od vrijednosti na period od 6 mjeseci	Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrijednosti	6.400	7.400
	Jedan iznos dugoročnog kredita dospijeva na naplatu ove godine	Dio dugoročnih kredita koji dospijeva do jedne godine	1.000	
OBAVEZE IZ POSLOVANJA	Kupac nam je dao avans za naručenu robu	Primljeni avansi	3.500	6.150
	Kupljena roba od preduzeća u zemlji	Dobavljači u zemlji	2.650	
OBAVEZE IZ SPECIFIČNIH POSLOVA	Drugo preduzeće je uvezlo opremu za nas (trošak uvoza)	Obaveze prema uvozniku	940	2.040
	Izvezli smo mašinu iz države za potrebe ino-kupca	Obaveze po osnovu izvoza na tuđ račun	1.100	
OSTALE OBAVEZE	Neophodno je obračunati naknadu članovima Upravnog odbora	Obaveze prema članovima Upravnog odbora	7.000	22.840
	Došla je na naplatu kamata po osnovu uzetog kratkoročnog kredita	Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja	840	

	Odlučeno je da će akcionarima biti isplaćena dividenda	Obaveze za dividende	15.000	
--	--	----------------------	--------	--

PRIMJER 7.2.

U okviru svog redovnog poslovanja, naše preduzeće „MK & A“ je 25. 12. imalo sljedeće stanje na relevantnim računima koji pripadaju stalnoj i obrtnoj imovini: Oprema 115.000 €, Ispravka vrijednosti opreme 63.000 €, Kupci 14.000 €, Tekući račun 8.000 €, Ulazni PDV 23.000 €. Ukupna vrijednost obaveza u Bilansu stanja je bila 30.000 €, a podijeljena je na Dugoročni krediti 15.000, Dobavljači 13.000 €, Mjenične obaveze 2013,69 €, Ispravka vrijednosti mjeničnih obaveza 13,69€. U periodu do kraja godine, desile su se sljedeće poslovne promjene:

Usljed štete na jednom dijelu pogona, preduzeće je odlučilo da nabavi novu opremu. Kako je šteta bila neočekivana, preduzeće je sklopilo ugovor o dugoročnom kreditu sa Hipotekarnom bankom. Banka je odobila kredit od 65.000 €, na 7 godina, pri čemu je kamatna stopa 6%.

Kupljena je nova oprema od dobavljača „Tehnomax“ (faktura broj 6). Nabavna vrijednost opreme je 50.000 €, a na nju je obračunat PDV po opštoj stopi. Obaveza prema dobavljaču je izmirena iz odobrenog dugoročnog kredita.

Odobren je kratkoročni kredit za obrtna sredstva u vrijednosti od 10.000 €. Novac je uplaćen na tekući račun preduzeća „MK & A“.

Kupac je uplatio avans u iznosu od 7.000 € za proizvode koji će mu biti isporučeni za dvije nedjelje. Novac je uplaćen na tekući račun preduzeća (izvod).

Iskupljena je mjenica o roku dospelosti.

Na dan 31. 12. dio dugoročnog kredita u iznosu od 2.000 € dospijeva na plaćanje.

Prenesite dato stanje na račune glavne knjige, a zatim hronološki i sistematski evidentirajte nastale promjene.

Koje je stanje obaveza na 31. 12. u preduzeću? Na koji način biste poređali ove račune po ročnosti u Bilansu stanja / Iskazu o finansijskoj poziciji?

Kakav je odnos između dugoročnih i kratkoročnih obaveza u preduzeću? Da li je za preduzeće bolje da ima više dugoročnih ili kratkoročnih obaveza?

RJEŠENJE

RB	OPIS	Duguje	Potražuje
2a)	Ne knjiži se*		
	Oprema	50.000	
	Ulazni PDV	10.050	
	Dobavljači		60.050
	<i>faktura broj 6</i>		
2b)	Dobavljači	60.050	
	Dugoročni kredit		60.050
	<i>ugovor o kreditu</i>		

3)	Tekući račun		10.000	
		Dugoročni krediti		10.000
	<i>Izvod</i>			
4)	Tekući račun		7.000	
		Primljeni avansi		7.000
	<i>Izvod</i>			
5a)	Mjenične obaveze		2.013,69	
		Tekući račun		2013,69
	<i>Izvod</i>			
5b)	Finansijski rashodi		13,69	
		I.V. mjeničnih obaveza		13,69
	<i>Izvod</i>			
6)	Dugoročni krediti		2.000	
		Dio dugoročnog kredita koji dospijeva do godinu dana		2.000
	<i>Prenos</i>			

Glavna knjiga:

D	Oprema	P	D	I.V. Opreme	P	D	Kupci	P	D	Tekući račun	P
0)115.000				63.000 (0		0)14.000			0)8.000	2.013,69 (5a	
2a)50.000									3)10.000		
									4)7.000		

D	Dug. krediti	P	D	Dobavljači	P	D	Mjenične obaveze	P	D	I.V. Mjeničnih o.	P
6)2.000			2b) 60.500	13.000 (0		5a)2.013,69	2.013,69 (0		0) 13,69	13,69 (5b)	
		15.000 (0		60.500 (2a							
		60.500 (2b									

D	Ulazni PDV	P	D	Primljeni avansi	P	D	do godinu dana	P	D	kredit	P
0) 23.000				7.000 (4			2.000 (6				10.000 (3
2a)10.500											

D Finansijski rashodi P

5b)13,69

Promjenu 1 ne knjižimo – kada se odobri namjenski kredit, a još uvijek nije isplaćen, ne dolazi do nastajanja obaveze po osnovu tog kredita. Kada su dugoročni namjenski krediti u pitanju, poslovnu promjenu ćemo knjižiti kada dođe do uplate novca od strane poslovne banke za tu konkretnu namjenu.

KAPITAL	105.500
Dugoročni krediti	73.500
Dio dugoročnih kredita koji dospijeva do godinu dana	2.000
Kratkoročni krediti	10.000
Dobavljači	13.000
Primljeni avansi	7.000

Iznos dugoročnih kredita koji posjeduje preduzeće je 73.500 €, dok su sve ostale obaveze kratkoročne i iznose 30.000 €. Ne postoji definitivni odgovor da li je za preduzeće bolje da ima više dugoročnih ili kratkoročnih obaveza. Ukoliko je preduzeće preopterećeno kratkoročnim obavezama, može doći u krizu likvidnosti – nemogućnost da sa novcem na računu i imovinom koja se brzo pretvara u novac plate sve obaveze. Sa druge strane, dugoročni krediti izazivaju veće kamatne stope, što znači da će preduzeće eventualno platiti veći iznos novca kao trošak finansiranja.

PRIMJER 7.3.

Preduzeće „Optim“ se bavi prodajom dekoracija za sve vrste proslava. Stanje na relevantnim računima njihove glavne knjige je: Tekući račun 12.000 €, Obaveze po osnovu obveznice 1.020 €.

Nabavljeno je 50 boca helijuma za balone jedinične cijene 65 €, a u preduzeće je po tom osnovu stigla faktura broj 133. Na fakturu vrijednost je obračunat PDV po opštoj stopi.

Odobren je kratkoročni kredit za kupovinu dodatne robe za prodavnicu. Dobavljač nam je ispostavio fakturu broj 655 na iznos 4.840 €. Obaveza je izimljena iz odobrenog kratkoročnog kredita.

Za izmirenje obaveze po osnovu fakture 133 izdata je mjenica. Rok dospijeca mjenice je 45 dana, a kamatna stopa je 6%. Obračunajte kamatu po osnovu mjenice.

Kupljena je obveznica nominalne vrijednosti 10.000 € sa rokom dospijeca 3 godine i kamatnoj stopi 9%.

Isplaćen je anuitet za uzeti dugoročni kredit u iznosu od 300 €, pri čemu je rata iznosila 265 € (izvod)

Prema izvodu poslovne banke isplaćena je obaveza po osnovu izdate obveznice. Anuitetski kupon sadrži glavnicu u iznosu od 500 € i kamatu u iznosu od 160 €.

Koja je razlika između izdavanja mjenice i kupovine obveznice? Da li se stvara obaveza u oba slučaja?

Navedite koje su sličnosti i razlike između dugoročnih kredita i obveznica.

RJEŠENJE

Fakturna vrijednost: $50 * 65 = 3.250$

Ulazni PDV: $3.250 * 0,21 = 683$

Dobavljači: 3.933

Iznos fakture: 4.840

Preračunata stopa PDV: $4.840 * 0,17355 = 840$

Fakturna vrijednost: $4.840 - 840 = 4.000$

Kamata na mjenicu: $3.933 * 0,06 * 45 / 365 = 29,03$

U trenutku kada kupujemo obveznicu, evidentiramo je po nabavnoj vrijednosti. Kupljena obveznica će nam protekom vremena donositi kamatu koju ćemo knjižiti (za dugoročne obveznice) na dan bilansa, u iznosu proporcionalnom kamati za tu godinu. U ovom trenutku knjižimo samo sticanje/kupovinu obveznica.

R. B.	OPIS	Duguje	Potražuje
1)	Materijal	3.250	
	Ulazni PDV	683	
	Dobavljači		3.933
	<i>faktura 133</i>		
2a)	Roba	4.000	
	Ulazni PDV	840	
	Dobavljači		4.840
	<i>faktura 655</i>		
2b)	Dobavljači	4.840	
	Kratkoročni kredit		4.840
	<i>ugovor o kreditu</i>		
3)	Dobavljači	3.933	
	I.V. Mjenične obaveze	29,03	
	Mjenične obaveze		3.962,03
	<i>za izdatu mjenicu</i>		
4)	Obveznice s rokom dospijeaća od preko godinu dana	10.000	
	Tekući račun		10.000
	<i>izvod</i>		
5)	Dugoročni kredit	265	
	Trošak kamata	35	

		Tekući račun	300
	<i>izvod</i>		
6)	Obaveze po osnovu obveznice	340	
	Finansijski rashodi	160	
		Tekući račun	500
	<i>izvod</i>		

Preduzeće izdaje mjenicu kako bi prikupilo dodatan novac, koji će usmjeriti za konkretnu namjenu u okviru poslovanja preduzeća. Izdavanje mjenice spada u pozajmljene izvore finansiranja, pa preduzeću stvara obavezu za isplatom nominalnog iznosa i kamate o roku dospjeća. Sa druge strane, kupovinom obveznice preduzeće odlučuje da plasira slobodna finansijska sredstva u hartije od vrijednosti. Samim tim, kupovinom obveznice se ne stvara obaveza za preduzeće, već se povećava vrijednost imovine u obliku finansijskog plasmana.

I dugoročni krediti i izdavanje obveznica su način da preduzeće dođe do novih izvora finansiranja u okviru pozajmljenog kapitala. Ipak, kada preduzeće uzima dugoročni kredit od poslovne banke, novac po osnovu tog kredita dolazi samo od jednog izvora (poslovne banke). Sa druge strane, obveznice su dužničke hartije od vrijednosti koje glase na određen iznos (iznos je najčešće 1.000 € ili 10.000 €), pri čemu se izdaje određen broj obveznica. Obveznice može kupiti bilo koja od zainteresovanih stranaka, što znači da će u ukupnom iznosu emisije biti veći broj kreditora.